

Werken aan de school van ieders dromen

Jaarverslag 2008

GO!

onderwijs
van de Vlaamse
Gemeenschap

Colofon

Dit is een uitgave van het
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Emile Jacqmainlaan 20
1000 Brussel
Tel. 02 790 92 00
www.g-o.be

Concept en realisatie:
dotplus / Commad

Verantwoordelijke uitgever:
Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder

Jaarverslag 2008

GO!

onderwijs
van de Vlaamse
Gemeenschap

Inhoud

I.	Met beide voeten in de maatschappij <i> Zelfstandige individuen in een solidaire samenleving </i>	06
II.	De handen in elkaar voor een optimale kwaliteit	11
	1. <i>Kwaliteit van ondersteuning</i> <i> Geëngageerde scholen in een dynamisch netwerk </i>	12
	A. Onderwijsorganisatie	12
	B. Personeel	18
	C. Netwerking	21
	D. Internationaal netwerk	23
	2. <i>Kwaliteit van pedagogie</i> <i> Positief kritische scholen in een creatief netwerk </i>	24
	Kwaliteitszorg in lerende organisaties	24
	Een leven lang leergierig en geëngageerd	24
	Netgebonden ondersteuning van de leerlingenbegeleiding	29
	GO! voert actief gezondheidsbeleid	31
III.	Een luisterend oor, een open communicatie <i> Respectvol, verdraagzaam en assertief </i>	31
	Lessen trekken uit klachten	35
	Open communicatie intern en extern	35
	Een sociaal HR-beleid	39
IV	De blik op morgen gericht <i> Een verantwoordelijk beleid voor een bloeiende toekomst </i>	40
	Het beleid van morgen vormgeven	41
	Duurzaam bouwen aan de toekomst	43
V	Feiten en cijfers	46

Woord vooraf

Tal van belangrijke feiten kleuren het werkjaar 2008 voor het GO!. Met het Congres Actief pluralisme heeft het GO! het voortouw genomen in het debat over actief pluralisme als bouwsteen voor een open, diverse en verdraagzame samenleving. Een ander memorabel moment was de Welzijnsconferentie, die geleid heeft tot de 'Gemeenschappelijke Verklaring' waarin alle onderwijsnetten zeven concrete doelstellingen formuleren voor veiligheid en welzijn in onze scholen.

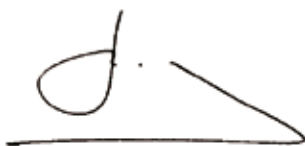
Nieuw was ook de GO! Busbegeleidersdag, een initiatief dat paste in de uitvoering van cao VIII in het kader van het Vormingsfonds. Onze busbegeleid(st)ers werden uitgenodigd op een ontmoetingsdag, compleet met film, handleiding en verrassingspakket. Een gelijkaardig initiatief is dit jaar gepland voor het schoonmaakpersoneel in onze scholen.

We onthouden ook de volgehouden inspanningen op het vlak van ICT. Met de openbare gunning voor een uniforme digitale leeromgeving heeft de Raad van het GO! onze basis- en secundaire scholen een mooi platform gegeven om te communiceren met leerlingen, leerkrachten, ouders en met onze eigen centrale diensten. Op heel wat terreinen is de ICT-dienst een structurele partner geworden. ICT is uitgegroeid tot een cruciale schakel in het hele GO! netwerk.

Dit is maar een kleine greep uit de vele acties die de dynamiek van onze diensten illustreren. U leest er verder meer over. Lees ook de verschillende getuigenissen van collega's die vertellen over hun ervaringen op het terrein. Ze tonen aan dat achter dit raderwerk een netwerk van mensen schuilgaat, die gedreven met de zaak van het GO! bezig zijn.

Ook Paul De Knop, gewezen voorzitter van de Raad GO!, en Urbain Lavigne, gewezen afgevaardigd bestuurder, hebben tot deze verwezenlijkingen bijgedragen. Het verheugt ons dat in 2008 de bakens zijn uitgezet voor een onderwijsnet dat klaar is om de school van ieders dromen vorm te geven.

Eddy Baldewijns

voorzitter Raad GO!

Raymonda Verdyck

afgevaardigd bestuurder

Met beide voeten in de maatschappij

| *Zelfstandige individuen in een solidaire samenleving* |

GO! anno 2008

Het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zet in op talenten. Elk talent in Vlaanderen en Brussel verdient gelijke kansen en gelijke middelen om zich te ontplooien. De GO! scholen en centra dragen gelijke onderwijskansen voor elk kind hoog in het vaandel.

Ieder individu heeft daarbij het recht op vrije studiekeuze. Deze vrije keuze waarborgen, is een fundamentele opdracht van het GO!.

Het curriculum van de talentontwikkeling start zeer vroeg: van in de voorschoolse opvang. Daar kunnen we al het verschil maken. Ook na de leerplicht moeten talenten zich verder kunnen ontplooien in een brede leer- en leefomgeving. Daarom promoot het GO! het principe van 'een leven lang en levensbreed leren'.

Het portfolio moet elk kind van bij het begin vergezellen op zijn schoolloopbaan. Alle interesses, talenten en competenties die erin (h)erkend worden, vormen nuttige informatie voor de studiekeuzebegeleiding. Ieder talent maximaal laten ontplooien betekent ook het voorkomen van segregatie en water-valeffecten.

Kansenbevorderende scholen maken werk van een participatieve cultuur door partnerships met de ouders, met de leerlingen en tussen de leerkrachten onderling.

Ook ons streven naar inclusief onderwijs past in dit gelijkheidskansenverhaal. Een school is immers een afdruk van de maatschappelijke omgeving waarin ze verankerd is.

Het ontdekken en ontwikkelen van talenten is een brede maatschappelijke opdracht, waarin naast de school ook andere instellingen hun aandeel hebben. Scholen helpen de talenten van hun leerlingen/cursisten te ontdekken, te prikkelen en in de meest ideale omstandigheden te laten ontwikkelen. Ze werken hiervoor samen met verschillende actoren in de lokale gemeenschap, zodat kinderen, jongeren en volwassenen een ruime waaier van leef- en leerervaringen kunnen opdoen. Dankzij dit samenspel worden scholen brede scholen.

Om dat te verwezenlijken, hebben we sterke scholen nodig. Scholen die een sterk beleid voeren. Scholen die de meest uiteenlopende verwachtingen kunnen inlossen op het vlak van milieuzorg, verkeerseducatie, kunst- en cultuureducatie, gezondheidseducatie, de doorstroming naar het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt, en zo meer.

Indien de overheid dit verhaal van gelijke kansen en talenten tot een succes wil maken, dan moet ze hiervoor het nodige kader scheppen. Scholen hebben recht op voldoende middelen om een actief gelijkheidskansenbeleid te voeren. Scholen verdienen de ruimte om een sterk beleid te kunnen voeren, met sterke directeurs die hun verantwoordelijkheden ten volle kunnen opnemen.

Dat is de uitdaging die wij met onze scholen willen aangaan: pluralistische entiteiten uitbouwen waar elk talent, zonder uitzondering, de kansen krijgt die het verdient.

Gedreven door een missie, een visie en waarden

> Missie

Het GO!, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, is actief pluralistisch en streeft bij iedereen maximale leerwinst, totale persoonlijkheidsontwikkeling, maatschappelijke verantwoordelijkheid en individueel welbevinden na.

Wij willen dit realiseren met vier strategische doelstellingen:

- voor iedereen een gediversifieerd en voldoende geografisch gespreid onderwijsaanbod van hoge kwaliteit organiseren en waarborgen;
- op een actieve wijze en met alle belanghebbenden de 'brede' school bewerkstelligen;
- de gedecentraliseerde organisatie van ons onderwijs democratisch uitbouwen en voortdurend optimaliseren;
- voor zover het verantwoord en realistisch is en de basisopdracht bevordert, onderwijsvernieuwend denken stimuleren.

> Visie

- In het GO! is iedere leerling en cursist een VIP.
- Alle medewerkers zijn trots om voor het GO! te werken.
- Het GO! wil een steeds belangrijker speler zijn in het onderwijsgebeuren.
- Het GO! heeft een voortdurende zorg voor kwaliteit en kwaliteitsvol onderwijs.

> Waarden

Alle GO! medewerkers staan achter de volgende kernwaarden die de basis vormen van onze missie: respect, creativiteit, resultaatgerichtheid, solidariteit en integriteit.

Nieuwe voorzitter Raad GO!

De Raad is het centrale bestuursorgaan van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Na verkiezingen in 2006 trad de Raad op 1 januari 2007 in een nieuwe samenstelling aan.

> Samenstelling en bevoegdheden

De Raad bestaat uit vijftien leden. Tien leden worden rechtstreeks verkozen door ouders en gecoöpteerde leden van de schoolraden (vijf) en door personeel van de schoolraden en directeurs (vijf). De overige leden worden aangewezen door Vlaamse universiteiten met een pedagogische faculteit (drie) en door de Vlaamse Autonome Hogescholen samen (twee). Het mandaat van de leden duurt vier jaar.

De Raad is verantwoordelijk voor de toepassing van de Neutraliteitsverklaring en de Verklaring van Gehechtheid, voor het Algemeen strategisch plan, de interne kwaliteitszorg, de leerplannen en het PPGO.

De Raad ondersteunt de andere bestuursniveaus (scholengroepen en scholen) en kan scholengroepen, scholengemeenschappen, interne adviesorganen en pedagogische diensten oprichten. Hij organiseert de pedagogische begeleiding, de nascholing en het vormingscentrum voor de centra voor leerlingenbegeleiding.

De Raad wijst het mandaat van de afgevaardigd bestuurder toe en kan het ook beëindigen. Hij keurt de eigen begroting

en jaarrekening goed en bepaalt de criteria om werkingsmiddelen en middelen voor eigenaanderhoud en kleine infrastructuurwerken te verdelen over de scholengroepen. Ook de algemene bouwplanning, grote infrastructuurwerken en zware didactische apparatuur behoren tot de bevoegdheden van de Raad. De Raad kan onroerende goederen verwerven, beheren en verkopen.

> Leden

Eddy Baldewijns, *voorzitter*
 George Vansweevelt, *ondervoorzitter*
 Arlette Verkruyssen, *ondervoorzitter*
 Ludo Abicht
 Sofie Christiaens
 Fredy Degrendel
 Paul De Knop
 Geert De Soete
 Noël Devos
 Martine Doumen
 Dirk Franco
 Filip Giraldo
 Marlies Lacante
 Frans Van Gheem
 Frank Van Massenhove

Van ambtswege met raadgevende stem: Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder
 Secretaris: Els De Saegher

Tijdens de vergadering van 12 december 2008 verkoos de Raad een nieuwe voorzitter die op 1 januari 2009 aantrad. Aftredend voorzitter Paul De Knop had immers bij zijn verkiezing tot rector van de VUB aangegeven dat hij deze voorzittersopdracht niet verenigbaar achtte met zijn nieuwe opdracht. De keuze viel op Eddy Baldewijns, onder meer gewezen Vlaams onderwijsminister. Paul De Knop blijft gewoon lid van de Raad GO! als afgevaardigde van de VUB.

De Raad koos op 21 november 2008 ook een nieuwe afgevaardigd bestuurder: Raymonda Verdyck, gewezen administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen. Op 1 januari 2009 nam zij de plaats in van mandaathouder Dirk Van Dämme, die op 1 september 2008 ontslag nam. Hiermee kwam er een einde aan het waarnemend mandaat dat Urbain Lavigne de afgelopen vier jaar had vervuld.

Betrokkenheid van het werkveld uitermate belangrijk

“Om de doelstellingen van het Strategisch Plan 2007-2011 te realiseren werken we onder meer met negen afdeling- en niveauoverschrijdende projecten. Elk project wordt grondig voorbereid. We maken actieplannen met de focus op 2011. Die actieplannen worden elk schooljaar vertaald in een concreet jaaractieplan. Drie keer per jaar wordt de voortgang van elk project gerapporteerd en besproken met de afgevaardigd bestuurder. Op die manier zorgen we ervoor dat we resultaatgericht blijven werken.

Op 26 augustus 2008 vond in het Consciencegebouw in Brussel de eerste GO! Projectendag plaats. Goed 180 beleidsverantwoordelijken van scholengroepen en scholengemeenschappen woonden deze kick-off bij. Elk project werd ingeleid met een filmpje en voorgesteld door de projectleider. We maakten voldoende ruimte voor feedback en vragen, want de betrokkenheid van de mensen van het werkveld is uitermate belangrijk.

We willen voortdurend terugkoppelen naar de scholengroepen en scholen en waar nodig sturen we bij. GO! centraal fungeert als motor of als trekker van deze strategische projecten, maar de scholengroepen en de scholen geven via de projectreflectiegroepen advies en feedback. Tenslotte zijn zij het die met de resultaten aan de slag moeten. We willen van meet af aan voldoen aan hun noden en verwachtingen.

Een mooi voorbeeld van projectwerking is de aanpak van de strategische doelstelling voor een goede spreiding en kwalitatief aanbod aan methodescholen. Een projectgroep heeft het huidige aanbod methodeonderwijs in kaart gebracht. We hebben geografisch geanalyseerd waar de leerlingen in die scholen vandaan komen. Zo hebben we een aantal hiaten ontdekt, blinde vlekken waar nog geen methodeonderwijs wordt aangeboden. In overleg met de scholengroepen bekijken we vervolgens wat de lokale situatie is en of er mogelijkheden zijn. Op die manier bereiden we alles grondig voor – tot en met nascholingscursussen over methodeonderwijs en omkadering van kwaliteitszorg voor het methodeonderwijs. Deze brede aanpak, waarbij we resultaatgericht vanuit verschillende perspectieven naar bepaalde doelstellingen toe werken, is het grote voordeel van de projectwerking.

Uiteraard duurt het soms wel eventjes voor de resultaten zichtbaar en tastbaar worden op het werkveld. Waar nodig, zoeken we ook naar verbetering. Zo hebben we eind 2008 na een evaluatie op basis van de rapporteringen beslist om de negen projecten onder te brengen in vier programma's. Dat zal de coherentie, de slagkracht en de efficiëntie verhogen. Ook aan de informatie en de communicatie rond deze projecten wordt verder gewerkt. Het is belangrijk dat we blijvende aandacht besteden aan een goede visie en een gedragen concept. Een sterke, gemeenschappelijke visie zorgt dat we recht op doel afsteveneren en dat we resultaten boeken.”

Eric Vanderwegen, directeur Strategisch Plan
en **Katleen Janssens**, expert Projectbeheer

Pedagogisch project van het GO!

Het Pedagogisch project van het GO! (PPGO) is het basisdocument waarin de grondbeginselen, de waarden en de algemene doelstellingen van het GO! zijn opgenomen. Het PPGO is een referentiekader waarbinnen leerlingen begeleid worden in hun persoonlijke ontplooiing enerzijds en in hun ontwikkeling naar samenleven in diversiteit en harmonie anderzijds. Daarbij is het wezenlijk dat de leerlingen bewust en kritisch nadenken over hun handelen en op grond daarvan verantwoorde keuzes maken. Daaruit blijkt dat het GO! naast onderwijs ook de opvoeding van de gehele persoonlijkheid van de leerlingen beoogt.

> Basisbeginselen

Met het PPGO wil het GO! elk individu kansen bieden op een optimale ontwikkeling; een ontwikkeling die niet leidt tot nivellering en standaardisering, maar gedifferentieerd is naar ieders talent en competenties. Hierbij krijgen de leerlingen aangepaste pedagogisch-didactische begeleiding. Het PPGO streeft de totale ontwikkeling van de persoon na de verwerving van kennis en inzicht, de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes, met bijzondere aandacht voor een kritische en creatieve ingesteldheid ten aanzien van mens, natuur en samenleving. Iedere mens is uniek. In elk onderwijs- en opvoedingssituatie moet dus de individuele eigenheid van iedere leerling tot haar recht komen. Dit betekent onder meer gelijke ontwikkelingskansen voor gelijkbegaafden. Het houdt enerzijds in dat milieuachterstanden of handicaps worden gemilderd of weggewerkt door aangepaste hulpverlening, en anderzijds dat wordt ingespeeld op de specifieke behoeften van meerbegaafde en talentvolle jongeren.

De leerling is niet alleen een individu, maar ook een gemeenschapswezen. Ook aan dat aspect hecht het GO! grote waarde. Een harmonische wisselwerking tussen individu en gemeenschap is onontbeerlijk; de individuele persoon moet in de samenleving ontplooiingskansen krijgen. Dit is slechts haalbaar, als de vorming van het individu 'totaal' is, d.w.z. als ze zowel wetenschappelijke en technologische, sociaal-culturele en ethische componenten omvat; een gezond evenwicht tussen die verschillende componenten is een must.

Steunend op die totale vorming zullen de jongeren het doel en de zin van hun handelen leren inzien en zich ten opzichte van zichzelf en van het maatschappelijk gebeuren met kritisch inzicht kunnen opstellen; ze zullen van jongs af leren in vrijheid verantwoordelijkheid te dragen.

Het GO! voedt op tot sociaal engagement, verantwoord gebruik van de ruimte, wereldsolidariteit, verdraagzaamheid en brede belangstelling voor het culturele gebeuren hier en elders.

Het PPGO staat voor een dynamisch mens- en maatschappijbeeld en het beoogt de vorming van vrije mensen, die:

- een fundamenteel zelfvertrouwen hebben, dat steunt op authenticiteit en integriteit;
- een open geest hebben, zonder vooroordelen, met belangstelling en respect voor ieders mening;
- mondig zijn, zodat ze hun ideeën helder en juist kunnen vertolken;
- bereid zijn tot levenslang en levensbreed leren;
- getuigen van intellectuele, emotionele, esthetische en ethische bewogenheid;
- zich betrokken weten bij de sociale werkelijkheid en de maatschappelijke ongelijkheden: opkomen voor de eerbiediging van de Rechten van de Mens en zijn fundamentele vrijheden, voor sociale rechtvaardigheid en voor democratische instellingen;
- de gelijkwaardigheid van mensen en de emancipatie van elk individu niet enkel als principe huldigen, maar zich ook inspannen om ze te verwezenlijken.

Congres Actief Pluralisme

Op 30 april organiseerde het GO! een uniek congres met als thema 'Actief Pluralisme - een engagement voor een betere samenleving.' Onder voorzitterschap van prof. Ludo Abicht werd gereflecteerd over actief pluralisme als bouwsteen voor een open, diverse en verdraagzame samenleving. Bijzondere aandacht ging naar de rol van het onderwijs hierin.

Het GO! mocht vertegenwoordigers verwelkomen van de voornaamste levensbeschouwelijke strekkingen. Het congres werd bijgewoond door ca. 260 mensen die elke dag actief werken aan het inbedden van actief pluralisme in de samenleving. Het GO! heeft met dit congres zijn eigen engagement ter zake onderstreept en tegelijkertijd ook iedereen warm gemaakt om, elk in zijn functie, actief mee te werken aan een betere, tolerantere en meer verdraagzame samenleving.

Afgevaardigd bestuurder Urbain Lavigne verwoordde in zijn inleidende speech onze droom als volgt: "Wij van het GO! hebben een droom. In de toekomst waar wij van dromen is de school de drijvende kracht om kinderen en jonge mensen te vormen tot persoonlijkheden die in staat zijn om harmonieus te leven met zichzelf en met anderen, in een samenleving die gekenmerkt wordt door diversiteit".

Om die droom te verwezenlijken heeft het GO! actief pluralisme structureel ingebouwd in zijn eigen pedagogisch project. Elke leerkracht, elke directeur, elke medewerker wordt permanent gemotiveerd om hier actief mee aan de slag te gaan.

II

De handen in elkaar
voor een optimale kwaliteit

1. Kwaliteit van ondersteuning

| Geëngageerde scholen in een dynamisch netwerk |

A. Onderwijsorganisatie

Samenwerking op alle niveaus

De afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel (OOP) speelt een centrale rol in het aanbod van kwaliteitsvolle ondersteuning aan scholen en scholengroepen. Een kleine greep uit de vele realisaties van 2008.

Niveau-overstijgend – In 2008 werden de modellen van schoolreglement klantvriendelijker gemaakt. De afdeling coördineerde de aanpassingen en waakte over de uniformiteit ervan.

Ze speelde een actieve rol bij de organisatie van de verkiezingen van de nieuwe schoolraden. De scholen en scholengroepen kregen informatie via een website, affiches en flyers. Het GO! bood ook begeleiding bij de verkiezingsprocedure.

Basisonderwijs – Voor het basisonderwijs nam de afdeling actief deel aan de ontwikkeling van een standpunt over cultuur- en kunstinitiatie in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie en natuurwetenschappen. Ze werd ook betrokken bij het Vlor-advies voor een betere ondersteuning van de directeur basisonderwijs. Daarnaast werkte ze aan de verdere concretisering van de standpunten over het flankerend onderwijsbeleid, leerzorg, proeftuinen en het afleveren van getuigschriften basisonderwijs. De thema's financiering en kosteloosheid van het basisonderwijs werden aan de dagelijkse realiteit getoetst. Naar goede traditie vonden in juni en december de ontmoetingsdagen voor de coördinatoren van de scholengemeenschappen van het basisonderwijs plaats.

Secundair onderwijs – In samenwerking met het bedrijfsleven organiseerde het GO! in 2008 opnieuw de wedstrijd Techno+. Ook de wedstrijd Elektrochallenge voor toekomstige elektriciens vond weer plaats in een organisatie van Vormelek.

De afdeling actualiseerde diverse samenwerkingsverbanden, meestal in samenspraak met de Pedagogische begeleidingsdienst:

- sectorsamenwerkingsverbanden (transport, kappers, montagesector, FVB,...);
- onderwijsconvenanten (bouw, maritieme opleidingen,...);
- samenwerking met Unizo in het kader van leerbedrijf, leerondernemingen en VOKA's.

Er werden ook contacten gelegd met de chemische sector. Zo zijn in 2008 afspraken gemaakt voor het toekomstig competentiecentrum Kunststoffen, dat verbonden zal worden aan het KTA Brugge.

Voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs volgde het GO! de diverse dossiers op met betrekking tot de toekomst van de deeltijdse leersystemen. De vzw Profo breidde verder uit. Het project bestaat nu uit zes voortrajecten. Er werd een aanvraag ingediend om een Persoonlijk Ontwikkelingstraject (POT) te organiseren in Lier (schooljaar 2009-2010).

Buitengewoon onderwijs – De jaarlijkse contactdag voor directeurs stond in het teken van de gedragsproblematiek. In samenwerking met Cera organiseerde het GO! het maatschappelijke project "ICT-Wijs" rond dyslexie. Het project wil informatie verzamelen, verwerken en verspreiden over de ruime mogelijkheden die de informatie- en communicatietechnologie biedt aan schoolgaande en volwassen personen met een beperking. Het GO! voorzag de type 8-scholen kosteloos van een dyslexiesoftwareprogramma. Andere scholen en de ouders konden intekenen op voordelige groepsaankopen.

Volwassenenonderwijs – De afdeling begeleidde de overdracht van de regiovreemde vestigingsplaatsen in het kader van de oprichting van consortia en gaf toelichting over de rol van de consortia in de programatieprocedure.

De administratie bezorgde de centra voor volwassenenonderwijs een geactualiseerd model van centrumreglement. Ze bood ook ondersteuning bij de overschakeling van lineaire opleidingen naar modulaire opleidingen. Verder werd een analyse uitgevoerd van de open leercentra en organiseerde de administratie een bevraging in het kader van het Fonds Inschrijvingsgelden.

Deeltijds kunstonderwijs – In november vond een reflectiedag plaats voor alle GO! directeurs van het deeltijds kunstonderwijs. Het centrale thema was het overheidsvoorstel voor een reorganisatie van het aanbod deeltijds kunstonderwijs in Vlaanderen. In de aanloop naar de reflectiedag bracht de afdeling de gevolgen van de overheidsplannen voor de GO! instellingen in kaart.

Internaten – Op de contactdag met de internaatbeheerders in mei werd toelichting gegeven bij de mogelijkheden voor de

organisatie van een kinderopvang. Ook het systematisch innen van achterstallige kostgelden stond op de agenda.

De afdeling organiseerde een bevraging over de aard van de internenpopulatie.

ICT onmisbare schakel in netwerk

De dienst ICT van de afdeling Financiën is op verschillende fronten actief. Meer zelfs, er is nauwelijks nog een terrein denkbaar waar ICT geen structurele partner is. Ook in 2008 maakte deze entiteit de samenwerking in netwerkverband een stuk gemakkelijker.

> Het hart van de ICT

Het datacentrum van de centrale diensten bestaat uit een serverpark met een opslagcapaciteit van 6 terrabyte. Deze opslagcapaciteit, de SAN-storage, is gekoppeld aan 32 blade servers. Deze datacapaciteit wordt volledig in beslag genomen. Daarnaast beheert en onderhoudt de dienst ICT nog een aantal oudere Sun-machines, waarop onder meer het huidige boekhoudpakket en het personeelspakket draaien.

Het interne netwerk bestaat uit een 100 Mb-netwerk dat via een glasvezelverbinding aangesloten is op het internet. Deze uiterst performante glasvezelverbinding beveiligd het netwerk met een cluster van firewalls en spamfilters. De gerealiseerde uptime in 2008 was 99,97%. De totale downtime bedroeg 6 uur en 15 minuten en was grotendeels te wijten aan een langdurige stroompanne.

ICT wil in de nabije toekomst de serverinfrastructuur integraal vervangen en opsplitsen in verschillende regionale datacentra. Zowel voor de digitale leeromgeving (DLO) als voor het nieuwe boekhoudpakket zal ICT een beroep doen op de hosting van partner Smartbit. Die beschikt over drie gedecentraliseerde datacentra, wat de uptime maximaal waarborgt.

> Uniforme structuur, minder onderhoud

In 2008 is er verder gewerkt aan de uniformering van de hardware-, software- en database-omgevingen. Er werden meer dan honderd nieuwe pc's en laptops uitgerold.

Microsoft Portal Server 2003 werd gemigreerd naar Microsoft Office Sharepoint Server 2007. De nieuwe Sharepoint werd opgenomen in het sterk beveiligde perimeternetwerk. De dienst migreerde ook Exchange 2003 naar Exchange 2007. Hierdoor kon Outlook geïntegreerd worden in de webomgeving. Zo is de weg meteen vrijgemaakt voor onder meer IP-telefonie, wat tot een aanzienlijke kostenreductie kan leiden.

> Spam of het gevecht tegen de digitale verlamming

Spam blijft een heikel punt en zorgt voor een extreem zware belasting van het e-mailsysteem. In 2007 bedroeg het volume aan spam al gemiddeld 600.000 per dag. In 2008 steeg dat volume tot pieken van soms 1.100.000 spamberichten per dag. Het GO! blijft investeren in antispamservern en hard- en software om spam, virussen en spyware tegen te gaan.

> Altiris, een gestructureerde helpdesk

In 2008 is Altiris geïmplementeerd. Altiris vermindert de complexiteit en de kosten van het opvolgen, ondersteunen en onderhouden van pc's, laptops, servers en handheldapparaten. Het programma bevat drie onderdelen: één voor het technisch beheer van de computers, één voor het beheer van informatie-middelen en één voor het beheer van incidenten en de oplossing ervan. Dat laatste betekent dat de helpdesk sneller en efficiënter kan optreden bij problemen. Vaak kan de helpdesk zelfs preventief ingrijpen. In 2008 kreeg de helpdesk 7.000 vragen om bijstand.

> Een uniforme digitale leeromgeving

Een mijlpaal in 2008 was de openbare aanbesteding en gunning van een digitale leeromgeving (DLO) voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs van het GO!. Onder de leiding van de dienst ICT werd een lastenboek samengesteld. Dat gebeurde in een stuur- en werkgroep met vertegenwoordigers van de verschillende geledingen van het GO!. Uiteindelijk kreeg Smartbit de opdracht.

De gekozen DLO is een webapplicatie waarmee leerkrachten hun leerlingen digitale lessen kunnen aanbieden. De DLO is tegelijk een mooi communicatieplatform tussen leerlingen, leerkrachten, directeurs en de centrale administratie. Lessen, taken en toetsen zijn via de DLO met een internetverbinding overal beschikbaar voor leerlingen en hun ouders.

Door de keuze van het DLO-pakket centraal te laten verlopen, kunnen we in de toekomst werken aan een uniforme omgeving, waardoor verdere ontwikkelingen voor iedereen toegankelijk worden. Een voorbeeld is de integratie van de Edison-omgeving in de DLO-architectuur, wat de administratieve planlast voor de schooladministraties kan vereenvoudigen.

> Naar een nieuw boekhoudpakket

Het huidige boekhoudpakket wordt niet meer door Oracle ondersteund. Na intensief overleg met de scholengroepadministraties werd een lastenboek uitgeschreven. Er volgde een onderhandelingsprocedure met Europese bekendmaking.

De impact van het nieuwe boekhoudpakket zal ver reiken. De gedecentraliseerde aankopen zullen als workflowtraject in de boekhoudomgeving geïmplementeerd worden. Deze werkwijze biedt tal van voordelen: een snellere budgetopvolging, geen parallelle lijsten en minder registratie- en verwerkingsfouten.

Eten op school? Gezond, lekker en betaalbaar

"De afdeling Financiën ondersteunt de scholengroepen bij de boekhouding en verzorgt de interne boekhouding van de centrale diensten. We volgen budgetten op, verdelen de dotaties en consolideren de jaarrekeningen. Voor investeringen staan we de scholengroepen met raad en daad bij, onder meer voor het naleven van de wetgeving op overheidsaanbestedingen. Naast dat financiële luik overkoepelt de afdeling Financiën ook de dienst ICT en sinds april 2008 de communicatiedienst.

Een mooi project in 2008 was de analyse van de keukenwerking binnen het GO!. Op vraag van de scholengroepen en van de Raad hebben we een grondige analyse gemaakt van het aanbod aan schoolmaaltijden, de kwaliteit, voedselveiligheid, de prijs en het aantal eters. Scholen van het GO! kunnen namelijk vrij kiezen: ofwel bereiden ze zelf de maaltijden, ofwel doen ze een beroep op een externe leverancier, ofwel werken ze samen met één van de vier grootkeukens van het GO!. Die keuze zorgt voor heel wat diversiteit, zowel in methodiek – met koude lijn of warme lijn – als in aanbod en prijs. We wilden wel eens weten wat nu de beste keuze was.

We hebben een team van onafhankelijke diëtisten op pad gestuurd om de kwaliteit van de maaltijden te controleren. Meer dan de helft van de 52 bezochte scholen scoort hier zeer goed, de andere scholen goed. Ook de preventiedienst trok op inspectie. Zij controleerden de strenge normen op het gebied van hygiëne en voedselveiligheid. Veruit de meeste keukens scoorden voortreffelijk. Waar verbetering mogelijk was, formuleerde de preventiedienst aanbevelingen aan de scholengroepen.

Uiteraard vroegen we ook de mening van de ouders. Uit die enquête bleek dat het aanbod voor- en naschoolse opvang minstens even belangrijk is als de keuze aan maaltijden op een school. De meeste ouders zijn overigens heel tevreden over de maaltijden. Of ouders hun kinderen op school laten eten, hangt af van heel wat factoren: de afstand naar huis, het werk van de ouders, praktische omstandigheden... Maar uit onze analyse blijkt dat er ook regionale verschillen zijn. Zo blijven in West- en Oost-Vlaanderen en in sommige delen van Vlaams-Brabant veel meer kinderen op school eten dan elders in Vlaanderen.

De verificateurs van de afdeling Financiën hebben het financiële luik van de keukenwerking in beeld gebracht samen met de collega's die de boekhouding van de scholengroepen analyseren. De keuze van leverancier en methodiek speelt hier uiteraard een grote rol, maar toch zien we dat alle GO! scholen erin slagen democratische prijzen aan te houden.

De conclusie van deze grondige analyse is dat de keukenwerking over het algemeen heel goed scoort. Er blijkt geen verschil in kwaliteit te zijn tussen de methodiek van de koude lijn of de warme lijn. Een koude lijn laat meer grootschaligheid toe, wat de prijs kan drukken. Maar als ze goed georganiseerd is, voldoet ook een warme lijn aan alle normen. Er bestaat dus niet zoiets als de beste keuze. Wat uiteindelijk telt, is de kwaliteit. En daar zitten alle GO! scholen goed tot zeer goed."

Els Vermeulen, afdelingshoofd Financiën

> Goede afspraken, heldere boekhouding

Het boekhoudkundig stelsel werd al in 2006 verfijnd. Ondanks de wettelijke bepalingen bleven verschillende interpretaties mogelijk. Bijgevolg voerde elke scholengroep de boekhouding naar eigen inzichten. Dit gebrek aan uniformiteit veroorzaakte structurele hinderpalen voor de uitvoering van een aantal scholengroepoverstijgende projecten.

In samenwerking met de financiële cellen uit de scholengroepen is hierover een aantal afspraken gemaakt. Het analytische stelsel krijgt een verticale opbouw, waarbij er ruimte is om naar wens een gecentraliseerd of gedecentraliseerd budgetteringsmechanisme op te zetten. Met de conversie van de boekhoudomgeving en het analytische stelsel in het vooruitzicht, bereidde de dienst ICT een webapplicatie voor die het mogelijk moet maken om de verschillende extracomptabele grootheden en analytische kenmerken te visualiseren en te koppelen (goMapMas). Dat is tegelijk heel nuttig voor het opstellen van de strategische databank.

> VOnet en Fedict: nieuwe informatiebronnen

Alle entiteiten van de dertien Vlaamse beleidsdomeinen zijn met elkaar verbonden via VOnet, het Vlaams overheidsnetwerk. Het doel van VOnet is om alle agentschappen van de Vlaamse overheid op een gemakkelijke manier toegang te geven tot gemeenschappelijke informatie. Aanvankelijk waren alleen de departementen en de interne agentschappen op het netwerk aangesloten. Het GO! heeft in 2008 de nodige inspanningen gedaan om al zijn scholen en instellingen op het intranet van de Vlaamse Gemeenschap aan te sluiten.

Het GO! ontsloot ook de toegang tot de intranetdiensten van de federale overheid via Fedict. Tal van directeurs deden een beroep op de dienst ICT om de nodige Fedict-rechten te verkrijgen.

Preventiedienst waakt over veiligheid

Legionella, asbest, explosiegevaar – geen risico is de preventiedienst onbekend. De dienst stelt zijn opgebouwde kennis en ervaring graag ten dienste van alle GO! scholen.

De interne dienst voor preventie en bescherming op het werk is een gemeenschappelijke preventiedienst voor de 28 scholengroepen en voor de administratieve diensten van het GO! Hij bestaat uit 14 afdelingen, elk met een bevoegd preventieadviseur. Elke afdeling telt 2 scholengroepen. De leiding is in handen van de preventieadviseur-coördinator. In elke school is er een contactpersoon met een basisvorming veiligheid.

> Werking

De gemeenschappelijke preventiedienst gaf vorig jaar 606 preventieadviezen over welzijn op het werk. Hij stelde ook 460 preventieverslagen op en voerde 224 risicoanalyses uit.

Er werden 5 verslagen opgemaakt over legionella, 26 verslagen over explosieveiligheid, 144 verslagen over speelterreinen, 218 asbestinventarissen met beheersplannen, 587 indiensttelingsverslagen en 11 verslagen in verband met ernstige arbeidsongevallen.

In totaal werden 2.346 verslagen opgemaakt voor het werkingsjaar 2008.

De preventiedienst nam deel aan externe studiedagen en seminars en verleende zijn medewerking aan diverse interne en externe opleidingen over brandveiligheid, voedselveiligheid, minicrèches, de opleiding basisvorming contactpersonen, de opleiding technisch adviseur en technisch adviseur-coördinator en de opleiding directeur.

Het centrale thema in het schooljaar 2007-2008 was de psychosociale belasting. Tijdens het schooljaar 2008-2009 werd gewerkt rond het thema "sirk sekuur", de organisatie van een pedagogische studiedag over welzijn op het werk, in samenwerking met het VIGez.

| Strategisch project Monitoring |

Voor nog meer kennis van zaken

Metten is weten. Het verzamelen van gegevens is echter maar een eerste stap. Veel belangrijker is om alle gegevens met elkaar in verband te brengen. Dan pas kunnen we relevante conclusies trekken, waarop we een beleid kunnen bouwen. Dat is precies wat het strategisch project Monitoring beoogt.

Het strategisch project Monitoring wil gegevens over de leerlingenaantallen linken aan doorstroming, aan het studieaanbod, aan de uitstraling, de infrastructuur, de omgeving... De werkgroep liet een instrument ontwikkelen om alle mogelijke informatie en rapporten met elkaar in verband te brengen: Business Objects.

Welzijnsconferentie voor een veilige schoolomgeving

"Een belangrijk moment in 2008 was de GO! Welzijnsconferentie op 23 mei. Er waren twee concrete aanleidingen voor deze conferentie: de onduidelijke wetgeving op een aantal punten en het hoge aantal schoolongevallen.

Over alle netten heen gebeuren er per dag 500 schoolongevallen. Meestal gaat het gelukkig om kleine dingen: een bezeerde knie of een kapotte bril. Maar af en toe gebeuren er zwaardere ongelukken, vooral in de werkhuisen. Ook bij de leraars komen ongevallen voor. In aantal kalenderdagen arbeidsongeschiktheid loopt dat op tot 80 voltijdse equivalenten op jaarbasis. Aandacht voor veiligheid en welzijn blijft een prioriteit.

Wat de onduidelijkheden in de wetgeving betreft, die hebben vooral te maken met de bevoegdheidsverdeling. Welzijn is in hoge mate een federale materie, terwijl onderwijs een Vlaamse bevoegdheid is. Er is dus een goede afstemming nodig.

Op de Welzijnsconferentie hebben meer dan 200 vertegenwoordigers van de inrichtende machten zeven concrete doelstellingen geformuleerd, die via een enquête waren voorbereid. Deze doelstellingen zijn achteraf opgenomen in een "Gemeenschappelijke verklaring" en door alle onderwijsnetten en door minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke ondertekend.

Minister Vandenbroucke heeft vervolgens een mandaatgroep aangesteld, die op basis van de "Gemeenschappelijke verklaring" onder mijn voorzitterschap in mei 2009 een aantal concrete beleidsvoorstellen heeft geformuleerd. Zo willen we bijvoorbeeld welzijnsdoelstellingen integreren in de leerplannen. We willen ook dat het werk van de preventieadviseurs in scholen gevalideerd wordt in uren. Het werk is nog niet af, maar de "Gemeenschappelijke verklaring" is opgenomen in het Memorandum van het GO! voor de nieuwe Vlaamse regering. We blijven ons inzetten voor een veilige schoolomgeving, ook in de toekomst."

Guy Linten, preventieadviseur-coördinator

Tijdens het eerste schooljaar van de projectwerking testte het team het systeem uit op vier scholengroepen, verspreid over Vlaanderen. Twee pedagogisch begeleiders werden hiervoor vrijgesteld. Zij gingen ter plaatse voor een intake-gesprek, de omgevingsanalyse en de tevredenheidsbevraging. Daarop volgde een vergadering met de raad van bestuur en het college van directeurs om de bevindingen te analyseren. De scholengroepen kregen toegang tot hun gegevens via een informatieplatform Monitoring.

Aan het begin van het schooljaar 2008-2009 sprak de projectgroep vijf andere scholengroepen aan. Naast een analyse wilden de pedagogisch begeleiders deze keer ook meewerken aan de implementatie van actieplannen. Monitoring is maatwerk. Hoewel alle 700 scholen van het GO! dezelfde missie en visie onderschrijven, hebben ze elk hun eigenheid. Geen twee scholen hebben hetzelfde profiel.

| Strategisch project Zelfevaluatie | Kwaliteit begint bij onszelf

Willen we werk maken van kwaliteitszorg, dan moeten we onszelf en onze werking geregeld evalueren. Dat is het uitgangspunt van het strategisch project Zelfevaluatie.

Het strategisch project Zelfevaluatie richt zich op alle scholen en centra. Een aantal heeft al jaren een systeem van zelfevaluatie als een onderdeel van hun kwaliteitszorgbeleid. Andere instellingen zetten met dit project de eerste stappen in zelfevaluatie.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat elke school met een bepaald model van zelfevaluatie zou werken. Daar is om praktische redenen van afgestapt. De projectgroep ondersteunt de scholen en centra nu met hun zelfgekozen instrument.

Samen met de Pedagogische begeleidingsdienst ontwikkelde het projectteam het werkboek "Zicht op zelfevaluatie". Het is een handleiding met stappenplannen, tips en aandacht voor knelpunten. Het werkboek werd gratis verspreid onder alle scholen en centra.

Een aantal scholen krijgt individuele begeleiding. Per scholengroep werden twee instellingen geselecteerd, 56 in totaal dus. Andere scholen kregen gratis nascholing, gericht op directeurs en kwaliteitszorgcoördinatoren. Zelfevaluatie maakt deel uit van een breder kwaliteitsbeleid. Het gaat vooral over je sterke kanten bewaken, je zwakke kanten verbeteren en keuzes maken.

B. Personeel

GO! centraal ondersteunt personeelsbeleid scholen

De centrale diensten van het GO! ondersteunen ook het personeelsbeleid van scholen en scholengroepen.

De procedure "kandideren voor een TA/TADD" werd na grondig overleg geactualiseerd. In samenwerking met de ICT-dienst verbeterde de afdeling OOP ook de internettoepassing voor het elektronisch kandideren. Met succes overigens, want maar liefst 18.000 personeelsleden maakten hier in 2008 gebruik van.

De procedure "personeelsbewegingen, vacantverklaring/vaste benoeming van wervingsambten in scholengroepen" kreeg drie reeksen aanbevelingen en een ondersteunend computerprogramma.

In het kader van de reffectatieregeling werden opnieuw modellen van het huishoudelijk reglement en ontwerpbriefven aangeboden aan het onderwijsveld. De ondersteunende software voor het uitvoeren van de reffectaties werd geüpdatet. Veel aandacht ging naar het dossier "functiebeschrijving en

evaluatie", met in 2008 de klemtoon op de evaluatie. De schooldirecteurs kregen informatie over de nieuwe regelgeving.

De afdeling werkte modellen van functiebeschrijving uit voor een aantal personeelscategorieën in het deeltijds kunstonderwijs.

Op vraag van scholen en scholengroepen biedt de afdeling OOP ook ondersteuning bij de verschillende procedures voor personeelsleden met functioneringsproblemen.

> Contractueel personeel

De afdeling OOP ondersteunt scholengroepen, directeurs en personeelsleden in allerhande aspecten van het contractueel tewerkgesteld personeel en het (uitdovend) statutaire MVD-personeel.

In het kader van het Vormingsfonds (cao VIII), waarbij de opleiding van MVD-personeel en busbegeleiders centraal staat, werd op 23 april in Essene een ontmoetingsdag voor busbegeleiders niet-zonaal leerlingenvervoer georganiseerd. Naast een handleiding werd ook een film voorgesteld, waarin duidelijk getoond wordt welke regels de busbegeleiders moeten naleven. Alle aanwezigen ontvingen de film op dvd.

Ludieke film wijst busbegeleiders de weg

| Strategisch project HRM |

Goed onderwijs is mensenwerk

Degelijk onderwijs staat of valt met de mensen die er werken. Een sterk HRM-beleid zorgt ervoor dat de juiste mensen op de juiste plaats terechtkomen en dat die mensen tijdens hun hele loopbaan de nodige coaching, evaluatie en begeleiding krijgen.

Een krachtig HRM-beleid focust op drie terreinen: rekrutering en selectiemanagement, competentie management en prestatie management. Anders gezegd: eerst de juiste mensen aanwerven, dan deze mensen goed coachen en ten slotte ook een degelijke evaluatie bieden. Het strategisch project HRM richt zich in een eerste fase tot de scholengroepen en de functie van schooldirecteur. In een tweede fase wordt het HRM-beleid van de directeurs tegenover de leerkrachten aangepakt.

| Strategisch project
Beleidsvoerend vermogen versterken |

Werken aan een sterker beleid

In 2008 startte het GO! een vernieuwend project om het beleidsvoerend vermogen van de scholen te versterken. Het gaat om pionierswerk in Vlaanderen. Achttien scholen werken eraan mee.

Eerst werd onderzocht hoe beleidsvoerend vermogen gemeten kan worden. Draggers zijn het onderwijskundig leiderschap, de doelgerichte visie, de samenwerking tussen leerkrachten en de professionalisering, het participatief vermogen, het responsief vermogen en het reflectief vermogen. Samen met de Pedagogische begeleidingsdienst ontwikkelden de scholen een systeem om hun beleidsvoerend vermogen in kaart te brengen.

Daarna volgde een analysefase, waarin de schoolwerking en het schoolbeleid in kaart werden gebracht. Na die analyse werkte de Pedagogische begeleidingsdienst samen met de school een verbetertraject uit. Het project loopt verder in 2009.

"Tijdens de GO! Busbegeleidersdag hebben we vorig jaar voor het eerst een film voorgesteld waarin busbegeleiders werd uitgelegd hoe ze kunnen zorgen voor een leuke en aangename rit met de schoolbus. Wat kan in de bus? Wat niet? Hoe zorg je voor een zo veilig mogelijke rit? Hoe help je leerlingen in- en uitstappen? Wat doe je met een rumoerige groep? Dat zijn allemaal vragen waar de film een antwoord op geeft."

De reacties bij de driehonderd aanwezige busbegeleiders waren unaniem positief. Met die film weten ze wat er van hen verwacht wordt. De voorbije jaren bestond daar soms wat verwarring over. De directie eiste dit, ouders verwachtten weer wat anders. Voor de busbegeleiders, die hun job natuurlijk zo goed mogelijk willen doen, was dat vaak niet gemakkelijk. Nu weten ze perfect waar ze aan toe zijn.

De film is een van de projecten in het kader van het Vormingsfonds ter uitvoering van cao VIII. Dat fonds moet de medewerkers helpen hun taken beter uit te voeren. De film voor de busbegeleiders was een eerste project. In 2009 willen we een gelijkaardig project uitvoeren voor het schoonmaakpersoneel, een groep van tweeduizend medewerkers. Op die manier tonen we die mensen dat we appreciëren wat ze doen. Want onderwijs is meer dan lesgeven. Leerlingen moeten vervoerd worden, lokalen moeten onderhouden worden. Wie daaraan meewerkt, is net zo belangrijk als de leerkracht die voor de klas staat."

Eric Spaens, medewerker cel Contractueel personeel

C. Netwerking

Sociale Dienst voor de personeelsleden van het GO!

De Sociale Dienst is een vzw voor de personeelsleden van het GO!. Het doel van deze vzw is het bevorderen van het welzijn van de personeelsleden door morele en financiële steun, materiële en niet-materiële hulp. Alle dossiers worden met de nodige aandacht en discretie behandeld volgens de deontologische regels.

De Sociale Dienst behandelde 4125 aanvragen in 2008, waarvan er 4011 resulteerden in een tegemoetkoming.

| Strategisch project Doorstroming |

Elke leerling voelt zich op zijn plaats

Een goede doorstroming van de leerlingen is belangrijk. Voor het GO!, maar in de eerste plaats voor de leerling zelf. Hoe beter de afstemming tussen de onderwijsniveaus, hoe vlotter de doorstroming.

Het verschil in cultuur tussen basis- en secundair onderwijs in een school is dikwijls groot. Vaak kennen de leerkrachten van de twee niveaus elkaar onvoldoende om een optimale doorstroming te waarborgen. Elke school heeft haar eigen specificiteit, maar binnen het GO! netwerk wordt actief expertise uitgewisseld. De Pedagogische begeleidingsdienst herbekijkt ondertussen de leerplannen voor de brede eerste graad.

Een goede doorstroming speelt sterk in het voordeel van de leerlingen. Daarom werkt het GO! aan de pedagogisch-didactische begeleiding over de niveaus heen. Het belangrijkste is dat leerlingen meteen goed georiënteerd worden. En dat ze zich op elk niveau op hun plaats voelen in hun school.

Uiteraard heeft ook het GO! alleen maar te winnen bij een optimale doorstroming. Tegen 2011 wil het GO! het verlies aan leerlingen door een haperende doorstroming met de helft verminderen. Ambitieuw, maar haalbaar.

| Strategisch project Onderwijs-bedrijfsleven |

Samen voor een ondernemende maatschappij

Een ondernemende en creatieve maatschappij, daar wil het GO! aan meewerken. Hoe? Door ondernemingszin om te zetten in ondernemerschap.

Met dit project schaaft het GO! zich achter de doelstelling van de Vlaamse overheid om het ondernemerschap te stimuleren. Zelfstandigheid en zin voor initiatief zijn sleutelwoorden. Samen met organisaties als Unizo, Vlajo (Vlaamse Jonge Ondernemingen), VDAB en Syntra wil het GO! de ondernemerscompetenties efficiënt in de ruime onderwijscontext integreren. Dat gebeurt over heel de schoolloopbaan. Vanaf de derde graad worden scholieren wegwijs gemaakt in de wereld van het ondernemerschap. Via de leerplannen, vooral in het TSO en BSO, zijn acties rond ondernemingszin geïntegreerd in tal van opleidingen.

In de Leeronderneming, ontwikkeld in samenwerking met Unizo, kruipen de leerlingen in de huid van een zelfstandige ondernemer en nemen ze alle mogelijke functies van een kmo-ondernemer op. Ook Vlajo ondersteunt programma's die het ondernemerschap aanwakkeren, onder meer met miniondernemingen. Voor het lager onderwijs is er De Droomfabriek, een cyclus van zeven programma's met vijf lessen die kinderen laat ontdekken wat ze zelf graag doen. Het kenniscentrum Competento van Syntra biedt leerkrachten tips, documentatie en lesmaterialen.

De hele oudheid op het web

"Het bekroonde CIRCE-project werd in 2003 opgestart. Het doel was om leerkrachten Latijn en Grieks het internet te laten ontdekken voor het maken van aantrekkelijke lessen. Veel leerlingen en jonge leerkrachten weten vrij goed wat er te vinden is op het internet, maar lang niet iedereen. Om het met een boutade te zeggen: de hele oudheid staat op het web!

We hebben hierover met partners uit zes landen de website www.circe.be ontwikkeld en een handboek gemaakt. Naast het GO! waren er partners uit Griekenland, Engeland, Frankrijk, Denemarken en Italië. Het boek en de site zijn door het grote succes naderhand ook in het Spaans en Duits vertaald.

We hebben drie jaar aan dat project kunnen werken, maar de bedoeling was dat het ook achteraf zou blijven lopen. Dat gebeurt met een jaarlijkse vijfdaagse cursus, telkens in een ander land. Engeland en Denemarken zijn al aan de beurt geweest, in 2008 was Rome de plaats van afspraak, in 2009 trekken we richting Slovenië. De cursus wordt elk jaar in de zomervakantie georganiseerd. De Europese Unie verleent hiervoor beurzen die alle reis- en verblijfskosten dekken.

Het CIRCE-project werd in 2008 bekroond met een Silver Award for Quality in Mobility van Europa. We mochten de prijs in Slovenië in ontvangst nemen uit handen van Jan Figel, Europees Commissaris voor Onderwijs en Vorming. Eerder was ons project al voorgesteld voor de Europese Commissie in Brussel, als model voor projectmanagement. Zowel voor de aanpak als voor de inhoud hebben we dus een mooie pluim gekregen.

Dankzij deze internationale samenwerking zijn er ook al andere projecten ontstaan. Mensen ontmoeten elkaar, leren van elkaar en blijven achteraf ook contact onderhouden. Het werkt enorm stimulerend. De jaarlijkse cursus is heel praktisch opgevat. Je kunt er bijvoorbeeld leren hoe je foto's van op het web kunt bewerken voor je cursus. Of hoe je op de site collatinus.org met één muisklik een volledige morfologische analyse kunt laten maken van een Latijnse tekst. Of hoe je met podcasts kunt werken in de lessen. Of... Ach, de mogelijkheden zijn onbeperkt. Er valt zoveel te ontdekken!"

Veerle De Troyer, adjunct van de directeur cel Internationalisering

Samenwerken over de grenzen heen

"Op het gebied van de internationalisering zijn we op twee fronten actief. Ten eerste geven we scholen en scholengroepen informatie over subsidies en projecten met een internationale dimensie. De Europese Unie subsidieert zowel projecten van het basisonderwijs en het secundair onderwijs als initiatieven van het volwassenenonderwijs. Dat gebeurt via het Comenius- en het Grundtvigprogramma. Met het GO! ondersteunen we scholen die hiervoor projecten willen indienen. Dat kunnen leerkrachten zijn die internationaal rond een thema willen samenwerken. Maar het kunnen ook leerlingen zijn die samenwerken over de grenzen heen: ze kunnen met elkaar corresponderen of samen een toneelstuk maken. In het basisonderwijs wordt vaak rond leefgewoonten en andere culturen gewerkt. De kinderen en de jongeren leren actief een vreemde taal gebruiken en ze kunnen ook eens verder kijken dan de eigen leefwereld.

Speciaal voor het technisch en het beroepsonderwijs zijn er de Leonardobeurzen. Met deze beurzen kun je stage lopen in het buitenland. Om dat te stimuleren, deelt Europa in de reis- en verblijfskosten. Voor opleidingen in hotelscholen of in de zorgsector, bijvoorbeeld, liggen hier mooie kansen voor het grijpen. Ook leerkrachten kunnen hier gebruik van maken. Zo zijn er leerkrachten hotelmanagement een bijscholingstage gaan lopen in diverse hotels in Parijs.

Ten tweede worden er ook middelen ter beschikking gesteld voor projecten op het centrale niveau. Het gaat dan vooral om het ontwikkelen van pedagogisch materiaal en initiatieven voor nascholing. Zo hebben we met het GO! meege- werkt aan projecten rond erfgoededucatie (Hereduc) en rond het gebruik van ICT in de lespraktijk voor leraren Latijn en Grieks. Voor dat laatste project, CIRCE genaamd, hebben we trouwens een mooie internationale bekroning in de wacht gesleept. Het meest recente initiatief is het TACCLE-project: een handig boek en een reeks opleidingen voor leerkrachten die met e-leren aan de slag willen."

Jens Vermeersch, adjunct van de directeur
cel Internationalisering

D. Internationaal netwerk

Internationale projecten van het GO!

Het GO! is ook internationaal actief. In 2008 won het zelfs een prijs van de Europese Commissie voor het CIRCE-project.

In het kader van TACCLE – Teachers' Aids on Creating Content for Learning Environments – werkte de afdeling OOP een multilateraal project uit. Het gaat om een opleiding met begeleidend materiaal (boek, training, website), die leerkrachten inhoudelijk leert werken in een elektronische leeromgeving. Het project wordt gesubsidieerd door het Levenslang Leren Programma van de Europese Unie.

In juni viel de afdeling OOP in de prijzen bij de Europese Commissie. Het betrof het CIRCE-project, wat staat voor Classics & ICT Resource Course for Europe. Het project heeft als doel ICT in de lessen klassieke talen te integreren.

Het GO! werkte als partner mee aan de projectaanvraag voor het Grundtvig multilateraal project "See A Game", ingediend door het CVO Antwerpen-Zuid (Hoboken). Het project wil het ondernemerschap bij jongvolwassenen stimuleren via een nieuw te ontwikkelen spel. Het project werd door de Europese Commissie erkend.

De afdeling OOP organiseerde twee succesvolle internationale nascholingsprojecten. Het ene had te maken met het Hereduc-project, het andere met het CIRCE-project.

2. Kwaliteit van pedagogie

| *Positief kritische scholen in een creatief netwerk* |

Kwaliteitszorg in lerende organisaties

Het onderwijs is voortdurend in beweging, op het ritme van de maatschappij. GO! scholen werken daarom elke dag aan kwaliteitszorg, ook op pedagogisch gebied. Ze kunnen daarbij rekenen op de steun en de expertise van de Pedagogische begeleidingsdienst.

De Pedagogische begeleidingsdienst besteedde in 2008 speciale aandacht aan de samenhang tussen de onderwijskundige en de beleidsmatige aspecten van de ondersteuning van scholen en leraars. De adviseurs en begeleiders investeerden in de ondersteuning van deelteams in het basisonderwijs, van de vakgroepen en van jonge, nieuwe leraren. De samenwerking met de mentorenopleiding in de nascholing en in diverse lerarenopleidingen werd versterkt.

Goede leerplannen zijn een belangrijke hefboom voor de ontwikkeling van scholen tot krachtige leeromgevingen. Om de overgang van de lagere school naar het secundair onderwijs te vergemakkelijken, werken de leerplancommissies niveauoverschrijdend. Voor zes domeinen basisonderwijs zijn de leerplancommissies gestart. In het secundair onderwijs werd een vijftigtal leerplannen herwerkt, voor het volwassenenonderwijs een negentigtal. De nodige aandacht ging naar de vernieuwingen in de leerplannen. Leerkrachten konden deelnemen aan studiedagen over het toepassen van de leerplannen in de klaspraktijk.

In het basisonderwijs ontwikkelde de dienst een ruim aanbod over verschillende leergebieden heen. Na het pedagogisch cahier "Zicht op tijd" (2007) werd een tweede cahier "Zicht op natuur" voorgesteld. De cahiers kennen veel succes in de basisscholen.

De dienst analyseerde nauwgezet de nieuwe wijze waarop de inspectie de kwaliteitscontrole aanpakt. Waar nodig werd de begeleidingsstrategie wat bijgestuurd. Doorgelichte scholen worden zorgvuldig begeleid door een multidisciplinair team van specialisten. De doorlichtingen per scholengemeenschap maken het scholen mogelijk de eigen resultaten in perspectief te plaatsen. Bovendien kunnen op basis hiervan schooloverstijgende initiatieven genomen worden.

De begeleiding van het volwassenenonderwijs kreeg met de

komst van drie extra begeleiders een nieuw elan. Elk van de drie heeft een specifieke taak in de ondersteuning van de CVO's: kwaliteitszorg, taalbeleid en aansluiting onderwijs-arbeid.

Het team systeembegeleiders ondersteunde de directeurs in hun onderwijskundig leiderschap. Systeembegeleiding begint altijd met een grondige analyse van de school. De kwaliteitszorg wordt onder de loep genomen via een outputmeting en zelfevaluatie.

De GOK- en LOP-begeleiders werken zowel met de schoolteams als met de directeurs samen voor gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen. De begeleiders van de methodescholen hebben acht nieuwe methodescholen bijgestaan. Ze coachten ook teams in andere methodescholen.

> Projectmatig vernieuwen

De Pedagogische begeleidingsdienst werkte in 2008 aan een aantal internettenprojecten. Deze netoverschrijdende samenwerking wil de professionaliteit verhogen door gemeenschappelijk vorming te organiseren en door intervisie als vorming aan te wenden.

Tijdens het begeleiden van de proeftuinprojecten "Ruimte voor onderwijsvernieuwing", "Werkplekleren" en "Studie- en beroepskeuze" werden leerpunten en goede praktijkvoorbeelden verzameld. Scholen kunnen er inspiratie uit putten om de onderwijskwaliteit te verbeteren.

De ervaring uit de projecten "Rand- en taalgrensgemeenten uit de brede rand rond Brussel" en "Tweedelijns-ondersteuning kleuterparticipatie" was een stimulans voor het taalgericht vakonderwijs in de andere regio's.

In twaalf scholen is gestart met het project "Verkeers- en mobiliteitseducatie".

Een leven lang leergierig en geëngageerd

GO! Nascholing timmerde verder aan de uitgestippelde weg. Inhoudelijke vernieuwingen waren er vooral op het gebied van ICT, taal, zorg en management.

Beginnende leerkracht staat er niet alleen voor

"De samenwerking tussen leerkrachten is een bepalende factor voor de kwaliteit van het onderwijs. Daarom besteden we heel wat aandacht aan het ondersteunen van de verschillende vakgroepen. Uiteraard moeten scholen er zelf voor zorgen dat een vakgroep bepaalde mogelijkheden krijgt. Maar als pedagogisch adviseurs voegen we daar inhoudelijke ondersteuning aan toe, zeker in de beginfase.

Zonder te betuttelen leren we vakgroepen om de verantwoordelijkheden die in hun bereik liggen ook echt op te nemen. We kijken verder dan het louter organisatorische. Door pedagogische en didactische punten op de agenda te plaatsen, creëren vakgroepen voor zichzelf een proces van verzelfstandiging. Zo evolueren ze in de richting van zelflerende organisaties. Dat is waar wij, als adviseurs, op aansturen.

Ons werk is zowel vraag- als aanbodgestuurd. Als een scholengroep om advies vraagt, gaan we daarop in. Als er nieuwe leerplannen zijn, organiseren we studiedagen om leerkrachten uit te leggen hoe ze daarmee in de klas aan de slag kunnen.

De jongste jaren gaat er meer aandacht naar de ondersteuning van beginnende leerkrachten. Er wordt tegenwoordig zoveel van hen gevraagd dat we ze via studiedagen een platform willen bieden om ervaringen uit te wisselen. De praktijk heeft uitgewezen dat daar veel vraag naar is.

Een van de populairste thema's tijdens die studiedagen is klasmanagement. Voor een beginnende leerkracht is het niet evident om een klas onder controle te krijgen. Horen dat collega's net hetzelfde meemaken, is voor velen een verademing. Eens dat gewicht van hun schouders valt, kunnen we opbouwend werken. Klasmanagement is immers een techniek die je met wat oefening en ervaring onder de knie kunt krijgen. Als die jonge leerkrachten daarna nog eens een prachtige lesvoorbereiding maken, zullen ze daar veel meer plezier uit halen."

Jan Lecocq, pedagogisch adviseur

Begeleiding op maat voor volwassenenonderwijs

"Sinds september 2008 ben ik een van de drie begeleiders die exclusief voor het volwassenenonderwijs werken. Het GO! zet daarmee stevig in op levenslang leren. Een goede keuze, als je het mij vraagt.

We werken elk rond een of twee thema's. Ik focus op taalbeleid, mijn collega's op werkplekleren, hoger beroepsonderwijs, interne kwaliteitszorg en gecombineerd onderwijs.

Onze doelstelling is dat alle centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), 28 in totaal, binnen de vijf jaar op een cyclische en gestructureerde manier rond die thema's werken. We richten ons hierbij in een eerste fase vooral tot directeurs en beleidsmedewerkers. In een tweede fase vertalen we de plannen naar het niveau van de docent.

De centra kunnen instappen in trajectbegeleiding. We hebben rond een aantal thema's ook lerende netwerken opgericht. Drie keer per jaar komen we met directeurs en beleidsmedewerkers samen om ervaringen en praktijkvoorbeelden uit te wisselen. Elk jaar willen we ons aanbod naar de centra uitbreiden of aanpassen, afhankelijk van de noden die we in het veld horen. Ook op individuele begeleidingsvragen gaan we in en zoeken we mee naar een oplossing.

Geen van ons heeft overigens een kantoor. We hebben allemaal een laptop en zijn de meeste tijd onderweg. We willen zoveel mogelijk in de centra aanwezig zijn. Alleen om te overleggen spreken we geregeld in Brussel af."

Bart Horemans, begeleider volwassenenonderwijs

Project Verkeers- en mobiliteitseducatie loopt als een trein

"Begin schooljaar 2008-2009 hebben Vlaams minister van Mobiliteit Kathleen Van Brempt en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming Frank Vandenbroucke geïnvesteerd in extra middelen voor verkeers- en mobiliteitseducatie (VME) in het secundair onderwijs.

In samenwerking met Vlaamse Stichting Verkeerskunde en de verschillende onderwijskoepels is een educatief actieplan uitgewerkt, waarmee acht netgebonden begeleiders - waaronder ikzelf en mijn collega Else Bolt voor het GO!- secundaire scholen een houvast willen bieden bij de organisatie van VME.

Wie de statistieken erop naslaat, ziet daar onmiddellijk het nut van in! Bijna de helft van de verkeersdoden bevindt zich in de leeftijdscategorie van 16 tot 36 jaar. Bovendien is het verkeer doodsoorzaak nummer één in de leeftijdsgroep van 15 tot 29 jaar, een groep waarin jonge bestuurders oververtegenwoordigd zijn.

Via dit project willen we VME permanent aan bod laten komen. We beperken ons daarbij niet tot de theorie of het aanleren van kennis. We willen dat leerlingen vaardigheden verwerven eigen aan de verschillende vervoersmodi (te voet, met de fiets, de bromfiets, het openbaar vervoer en de wagen) en verkeer zien als onderdeel van een ruimere visie op mobiliteit.

Concreet kan dat bijvoorbeeld over "fietsen in groep" gaan. Veel leerlingen komen per fiets naar school. Meestal alleen of met twee. Maar als ze met de fiets op klasuitstap gaan, fietsen ze plots midden in een groep, wat toch een andere ervaring is!

Met twaalf scholen hebben we een zeer intense begeleiding opgestart. Daarnaast zijn er vanaf november 2009 provinciale vormingsmomenten waarop alle secundaire scholen welkom zijn. De manier waarop scholen VME op school- of klasniveau integreren, is afhankelijk van de context en draagkracht van elke school, maar we streven ernaar om VME als een rode draad in de reguliere werking te verankeren. De deelnemende scholen en begeleiders zijn enthousiast over dit project en deze schoolspecifieke intensieve begeleidingstrajecten, en kijken ernaar uit om hier minstens nog een jaartje aan verder te werken."

Inneke Fichet, projectmedewerker Pedagogische begeleidingsdienst

Inservicetraining voor schooldirecteurs

"Ik ben sinds maart 2008 in dienst bij GO! Nascholing. Ik ben er terechtgekomen in een heel dynamisch en betrokken team. Zowel de administratieve collega's als de nascholers gaan elke dag resoluut voor kwaliteit.

Zelf heb ik mij in 2008 toegelegd op een nieuwe nascholing Inservicetraining voor directeurs. Vooral bij beginnende directeurs leven heel wat vragen over organisatie en beleid. Elke directeur krijgt uiteraard een stevige achtergrond via de basisopleiding, maar dikwijls is er behoefte aan meer. De nascholingen zijn erg praktijkgericht. Thema's als functioneringsgesprekken voeren, communicatie, coachend leidinggeven en crisiscommunicatie sluiten nauw aan bij de dagelijkse realiteit.

Met de cursus crisiscommunicatie bereiden we de directeurs voor op eventuele incidenten. De jongste jaren vond een aantal dramatische gebeurtenissen plaats in scholen. Ook al komt een crisis per definitie onverwacht, toch kan je je erop voorbereiden. We staan onder meer stil bij thema's als: hoe reageer je als de pers belt, hoe vang je de leerlingen op en hoe breng je de ouders op de hoogte.

Ook voor de cursus Coachend leidinggeven is de belangstelling groot. Directeurs hebben soms het gevoel dat ze alle problemen en conflicten zelf moeten oplossen. Maar dat lukt niet, natuurlijk. Je kunt niet elk probleem op je eigen schouders nemen. Je moet je mensen zo coachen, dat ze zelf een aantal conflicten kunnen oplossen. Hoe je dat doet, tonen we in de cursus."

Ingrid Lauwers, medewerker GO! Nascholing

Extra opleiding zorgt voor betere leerkrachten

"Samen met mijn collega's geef ik na- en bijscholing aan zowel leerkrachten als aan alle andere personeelsleden van het GO!. Daar horen net zo goed mensen uit de administratie bij als de collega's van de kinderdagverblijven. Al die personeelsleden kunnen bij ons hun expertise verfijnen, zodat ze daarna weer sterker in de praktijk staan. Soms gaan de opleidingen die we geven over nieuwe ontwikkelingen in het onderwijsveld, zoals een aanpassing van de eindtermen. Maar ook leerkrachten die een bepaald thema willen oprispen, kunnen bij ons terecht. Inschrijven kan op eigen initiatief of op vraag van de schooldirectie of de zorgcoördinator. In dat geval gaat het meestal om groepsessies. Meestal duurt zo'n sessie een uur of drie, maar het kan ook gebeuren dat we met trajecten werken en de deelnemers vier of vijf keer terugkomen.

Ons opleidingsaanbod is zeer ruim: omgaan met lastig gedrag, je stem leren gebruiken, veiligheid, managementopleidingen voor directeurs, teambuilding enzovoort. Welke opleidingen we geven, hangt af van de vragen die we uit het veld krijgen en van de visie die het beleid uitstippelt.

Zelf geef ik momenteel de vrij populaire opleiding 'handelingsgericht werken'. Dat is een methodiek die leerkrachten in staat stelt om gestructureerd te werken in plaats van halsoverkop te reageren als er zich een probleem voordoet. Meestal loont het om eerst eens te kijken wat er precies gevraagd wordt, wat de moeilijkheden zijn, welke aspecten al goed lopen ... En daarna kan je verdere stappen zetten, op een doordachte manier.

Stel dat je als leerkracht geconfronteerd wordt met Marie, een leerling met rekenproblemen; sta dan even stil bij wat ze wel goed kan in plaats van te zeggen 'rekenen kan ze niet'. Vaak ligt de oplossing in een positieve benadering van het probleem. Belangrijk is dat leerkrachten in dat proces ook naar zichzelf kijken. Een kind ontwikkelt zich altijd in relatie tot anderen. Verder zijn ook constructief en doelgericht werken belangrijk in het handelingsgericht werken. In plaats van te handelen vanuit een reflex, moeten we ons gedrag in vraag durven stellen en kunnen motiveren. Onderwerp een kind dus niet zomaar, uit gewoonte, aan een test, maar doe dat enkel en alleen om een bepaalde reden.

Door deze methodiek aan te leren, spreken scholen en CLB's, die beiden met de zorg voor leerlingen begaan zijn, steeds meer dezelfde taal. En dat is positief. Want zo staan alle neuzen in dezelfde richting en kan er veel meer bereikt worden."

Michelle Venneman, nascholer 'handelingsgericht werken'

POLY TEAM
67
UIC
ANGEL

GO!
van de Vlaamse Gemeenschap

Werken met nieuwe media blijft een belangrijk aandachtspunt. GO! Nascholing wierf daarom in 2008 een extra kracht aan voor het secundair onderwijs. Het aanbod ICT werd er gevoelig uitgebreid, met de nadruk op praktisch bruikbare en vernieuwende media.

In het kader van de ICT-eindtermen legde GO! Nascholing vooral de nadruk op creatieve toepassingen en de samenwerking met andere themagebieden als taal en muzische vorming.

In samenwerking met Regionale Expertise Netwerken Vlaanderen (REN) werkte het GO! rond thema's als WEB 2.0, ICT en veiligheid, ICT en visie en ICT in het taalonderwijs. In de tweede helft van 2008 kwamen daar ook de thema's ICT en zorg, ICT en wetenschappelijke vakken en de pc als multimediacenter bij.

Op aanraden van de pedagogisch adviseur Informatica werden cursussen over specifieke toepassingen als JAVA, Windows Server en XML georganiseerd.

> Taal

Het prioritair nascholingsproject rond taalbeleid in samenwerking met het Centrum Nascholing Onderwijs (CNO) werd verder uitgewerkt. Een groot aantal scholen van het GO! schreef zich in. Dit project blijft ook het volgende schooljaar een prioritair en gratis nascholingsproject.

Taalbeleid kreeg ook veel aandacht in de eerste graad van het secundair onderwijs. GO! Nascholing bood vormingssessies aan rond "een talenbeleidcoach", rond "van taalscreening naar taaltraject" en rond "een leerlingvolgsysteem taalvaardigheid". Ook de sessies "Werken met TIO ABS – Hoe krijg ik mijn leerlingen zover dat ze graag en goed schrijven" liepen erg vlot.

> Zorg

Zorg is traditioneel een van de specialisaties van GO! Nascholing. Verschillende nieuwe thema's en invalshoeken werden aangeboden. Alle programma's werden meermaals aangeboden, zowel voor individuele deelnemers in het nascholingscentrum in Jette als in de vorm van trajecten in de scholen zelf. Een

greep uit het aanbod:

- "Omgaan met gedragsproblemen in de klas" kreeg de tegenhanger "Omgaan met weerstanden". Hierbij lag de focus op volwassenen: collega's en hiërarchisch meerderen;
- "Incidenten op school: daders en slachtoffers uit de kou";
- "Intervisie als gespreksmethodiek" werd aan verschillende groepen voorgesteld, vaak in samenwerking met de Pedagogische begeleidingsdienst;
- "Gedragsproblemen in het BuSO" werd eveneens georganiseerd in samenwerking met de Pedagogische begeleidingsdienst;
- "Handelingsgericht Werken: hoe krijgen we de neuzen in dezelfde richting?" kwam tot stand in samenwerking met de Permanente ondersteuningscel voor de CLB's. Deze vorming bestaat uit vier dagdelen. Ze werd drie keer georganiseerd in het nascholingscentrum en één keer geïntroduceerd op een pedagogische studiedag.
- "Lastig gedrag voorkomen en aanpakken" is een nascholing voor het basisonderwijs. Naast aandacht voor de thema's belonen en straffen wil deze vorming leerlingen vooral sociaal vaardiger maken.

> Management

Als brug tussen de directeursopleiding en het andere aanbod voor directeurs werd een aanbod Management ontwikkeld.

Cel opleidingen voor selectie- en bevorderingsambten (COSB)

Het opleidingsprogramma van de COSB werd in overleg met de lesgevers zowel inhoudelijk als vormelijk geactualiseerd.

Nieuwe aspecten als competentie management en de vernieuwde regelgeving over functionerings- en evaluatiebeleid kregen een plaats.

Met het oog op een toekomstige accreditatie werd het opleidingsconcept gestroomlijnd. Hierbij kregen ook evaluatie, begeleiding en organisatie de nodige aandacht.

Zowel de projectmedewerkers als de mentoren volgden specifieke navorming, onder meer over competentie management, onderwijsvernieuwing, evaluatietechnieken, ICT en het beheer van de Elektronische Leeromgeving (ELO). De mentoren kregen opleiding over observatie- en evaluatietechnieken en het gebruik van het portfolio in de sterkte-zwakteanalyse.

Het portfolio werd aan het evaluatie-instrumentarium toegevoegd. Het maakt moeilijk observeerbare competenties zichtbaar. Het concept heeft eerst proefgedraaid in de opleiding technisch adviseur/technisch adviseur-coördinator (TATAC).

Vlotte administratie GO! Nascholing

De administratie is een belangrijk aandachtspunt voor een gestroomlijnde organisatie van de nascholingen. In 2008 werd hier verder aan gewerkt.

95% van alle individuele inschrijvingen verloopt elektronisch. Inschrijvingen op maat en aanwezigheidslijsten komen vlotter bij de administratie terecht. De opvolging van de nascholingen – inschrijvingen, attesten, facturatie – verloopt beter; er zijn geen achterstanden.

Steeds meer cursisten maken gebruik van de opleidingscheques. De railpas werd ingevoerd, waardoor de vervoerskosten daalden. Kosten kunnen sneller worden ingediend en de aanvragen worden ook vlugger afgehandeld.

De agenda's zijn elektronisch beschikbaar, zodat makkelijk opgezocht kan worden wanneer een nascholer bereikbaar is.

Netgebonden ondersteuning van de leerlingenbegeleiding

De Permanente ondersteuningscel voor de CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding) reikt alle CLB-medewerkers mo-

gelijkheden aan om zich zelfstandig en permanent professioneel te vervolmaken, zodat zij hun klanten kwalitatieve hulp kunnen bieden. Dat gebeurt via vorming, coaching en intervisie, methodologische informatiebemiddeling, publicaties en de ontwikkeling van een website. De POC werkt hiervoor nauw samen met de andere pedagogische diensten. Centraal staan de noden en behoeften van de CLB's, de primaire klanten.

De POC werkt op vier niveaus: beleidsondersteuning, centrale ondersteuning, lokale ondersteuning en logistieke ondersteuning.

> Beleidsondersteuning

De POC helpt met het voorbereiden en uitvoeren van beleidsstandpunten over specifieke thema's. Tot zijn opdrachten behoren ook studie- en onderzoekswerk, het opstellen van ontwerp teksten, belangenbehartiging en vertegenwoordiging in stuur- en werkgroepen en het ondersteunen van de integratie van de begeleidende centrale organisaties.

In 2008 nam de POC deel aan verschillende strategische projecten van het GO!. Het archiefbeheer werd verfijnd. Het archief van de centrale diensten werd tijdelijk verhuisd van de Kunsthumaniora in Laken naar Kallo.

Het kwaliteitsmanagement volgens ISO 9001 werd opgevolgd. De gebruiksvriendelijke basisinformatie in "CLB van A tot Z" werd aangevuld. Ook de integratie van de mediatheken van de Pedagogische begeleidingsdienst en de POC kreeg de nodige aandacht.

De POC vertegenwoordigt de CLB's in diverse beleidsorganen en werkgroepen. De cel zat de netoverschrijdende stuurgroep Handelingsgerichte Diagnostiek voor.

> Centrale ondersteuning

In 2008 introduceerde de POC de methodiek van handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgericht werken bij verschillende doelgroepen. Hij stond ook in voor de begeleiding en organisatie van de werkgroepen FORMED, Coördinatoren standaarden Jeugdgezondheidszorg, Beroepsgeheim, Leerplichtbegeleiding en Schoolondersteuning. Op het gebied van gelijke onderwijskansen (GOK) werkte de POC onder meer mee aan de werkgroep Draagkracht, die een instrument ontwikkelt om de draagkracht van scholen in kaart te brengen.

Er werd vorming georganiseerd in de vorm van een leertraject, een formule die het voor nieuwe medewerkers in de centra gemakkelijker maakt om zich in te werken. Maar er werd ook vorming buiten het leertraject georganiseerd en / of verzorgd, al dan niet in samenwerking met anderen, onder meer 'Oplossingsgerichte leerlingenbegeleiding en schoolondersteuning'.

De rechten van de minderjarige kennen

"De rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp is een belangrijk item voor de CLB's. Daarom hebben we vorig jaar mee enkele netoverschrijdende studiedagen georganiseerd, naast studiedagen die behoren tot het Leertraject van elke nieuwe CLB-medewerker. Binnen het Leertraject verzorgde ik ook studiedagen over het beroepsgeheim en de deontologische code CLB. De studiedagen over het beroepsgeheim en het decreet rechtspositie van de minderjarige werden ook buiten het Leertraject aangeboden, voor alle CLB-medewerkers.

Sinds dit schooljaar kunnen de CLB's bij ons terecht voor een volledig implementatietraject van dat decreet. Dat doen we in samenwerking met de Pedagogische begeleidingsdienst CLB. Zo goed als elk centrum heeft daarop ingetekend. Er beweegt dan ook heel wat.

Het decreet heeft gevolgen voor de CLB-werking, o.a. voor het recht op toegang tot het dossier. Voordien was er enkel sprake van een recht op toegang door middel van een gesprek met het begeleidende CLB-team. Het decreet maakt toegang mogelijk door middel van inzage, gedeeltelijke inzage of rapportage.

Volgens het decreet heeft elke jongere recht op toegang tot zijn dossier als hij daartoe bekwaam geacht wordt. De CLB-medewerkers moeten dat bepalen, rekening houdend met een vermoeden van bekwaamheid vanaf 12 jaar. Hoe ze dat doen en waarmee ze rekening moeten houden, komt op die studiedagen ter sprake.

Ook voor de scholen is er in het decreet rechtspositie van de minderjarige een rol weggelegd. Elke minderjarige heeft recht op bijstand en mag iemand als bijstandspersoon kiezen. Die moet ofwel door het beroepsgeheim gebonden zijn of personeelslid zijn van de school waar de jongere les volgt. Bovendien mag die persoon niet rechtstreeks bij de jeugdhulpverlening betrokken zijn. Een leerling die door het CLB begeleid wordt, kan iemand van dat team dus niet aanduiden als bijstandspersoon. De kans bestaat dus dat de leerling een personeelslid van de school kiest als bijstandspersoon. Het is daarom belangrijk dat ook schoolmedewerkers voldoende over dit decreet geïnformeerd worden.

Er is een netoverschrijdende werkgroep die het beroepsgeheim als materie heeft. In die werkgroep gaan leden van verschillende disciplines, zoals artsen, psychologen, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers, op zoek naar antwoorden op vragen van CLB'ers. Omdat elke CLB-medewerker dagelijks met het beroepsgeheim te maken krijgt, bundelen we alle antwoorden in een jaarlijks naslagwerk dat gepubliceerd wordt op onze website. Gemakkelijk maakt dat beroepsgeheim ons werk zeker niet, ook niet ten opzichte van de scholen. Maar het is noodzakelijk. Wie zou er anders nog in volle vertrouwen naar de hulpverlening stappen?"

Sofie Van den Bussche, maatschappelijk werker Permanente ondersteuningscel CLB's

> Lokale ondersteuning

De POC begeleidde diverse centra bij het invoeren van het kwaliteitsmanagementsysteem ISO 9001:2000. De cel zorgde voor coaching bij de implementatie van het gezondheidsbeleid en van de methodiek van oplossingsgerichte leerlingenbegeleiding. Daarnaast bood de POC een antwoord op de meest diverse vragen vanuit de CLB's.

> Logistieke ondersteuning

De POC is actief in het informatiseren van de pedagogische diensten en in het uitbouwen van bibliotheek, mediatheek en archief.

De administratieve databanken in verband met de vorming werden bijgewerkt. De website werd structureel grondig vernieuwd en gemigreerd naar de portaalsite van het GO!

Het archiefbeheer werd onderhouden. Met het oog op de definitieve inrichting van het archiefdepot werd aangevat met de schoonmaak ervan. Een aantal archiefbestanden werd uitgezuiverd en geordend, de voorlopige inventaris is aangevuld.

GO! voert actief gezondheidsbeleid

Het GO! wil elkeen – kinderen, jongeren, volwassen cursisten en eigen medewerkers – maximale kansen bieden om zich te ontplooien. In dat kader voert het GO! een actief gezondheidsbeleid. Aandacht voor het fysieke, mentale en sociaal-emotionele welzijn loopt als een rode draad door het GO!

Elke school van het GO! kiest jaarlijks een gezondheidsthema met een welbepaalde doelstelling. De thema's zijn heel divers: veiligheid, hygiëne en eerste hulp; voeding en dranken; beweging; middelengebruik; persoonlijkheidsontwikkeling; stress en emoties; sociale relaties; relationele en seksuele vorming. Om de doelstelling te halen, is het engagement van ieder lid van een schoolteam nodig.

Elke school heeft een centrale aanspreekpersoon voor het gezondheidsbeleid. De directeur, de leerkrachten, het ondersteunend personeel, de CLB-medewerkers, maar ook de leerlingen en de ouders: allemaal werken ze op hun niveau mee aan de gezamenlijke doelstelling. De centrale diensten van het GO! zorgen voor de nodige ondersteuning.

> Gecoördineerd beleid

Zo bieden de centrale diensten tal van opleidingsmogelijkheden. Ook bij het structureel uitbouwen van een gezondheidsbeleid en bij de inhoudelijke uitwerking krijgen de scholen ondersteuning. De website en de trimestriële nieuwsbrief van het

GO! schenken bijzondere aandacht aan het gezondheidsthema en geven een actueel overzicht van het opleidings- en begeleidingsaanbod, zowel van de interne diensten als van externe partners.

De afdeling OOP coördineert het beleid, werkt nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden uit en neemt deel aan relevante commissies en werkgroepen. GO! Nascholing zorgt voor nascholingsprogramma's over gezondheidsthema's. De centra voor leerlingenbegeleiding hebben een grote inbreng in de preventieve zorg en het psychisch en sociaal functioneren van de kinderen en jongeren. Het CLB is tevens coördinator van de zorgprojecten Oost-Vlaanderen en Antwerpen, die respectievelijk focussen op preventieve gezondheidszorg en de psychosociale ontwikkeling van de leerlingen.

De communicatiedienst werkt mee aan teksten en ondersteunend materiaal voor het gezondheidsbeleid. De Pedagogische begeleidingsdienst ontwikkelt verschillende initiatieven die scholen kunnen helpen om gezondheidseducatie in de lespraktijk te integreren. De Permanente ondersteuningscel voor de CLB's verzorgt studiedagen over het gezondheidsbeleid voor nieuwe CLB-medewerkers. De preventiedienst staat in voor advies, controle, opleiding en sensibilisatie rond veiligheid en welzijn.

Ten slotte werkt het GO! voor zijn gezondheidsbeleid ook nauw samen met tal van externe partners, waaronder Bednet, Bloso, het Centrum ter Preventie van Zelfdoding, de Kinder- en jongerentelefoon, het Rode Kruis Vlaanderen, Sensoa, de Vereniging voor alcohol- en andere drugproblemen, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, de Vlaamse Stichting Verkeerskunde en Zebra.

| Strategisch project Geografisch gespreid aanbod | Optimale spreiding garandeert vrije keuze

Het GO! wil een geografisch gespreid aanbod, van kleuterschool tot secundair onderwijs. Elk van de 28 scholengroepen evalueert in dialoog met GO! centraal het aanbod in de eigen regio op economische en onderwijskundige rendabiliteit. Ook op het niveau van de ruimere onderwijszones streeft het GO! in samenwerking met de scholengroepen naar een optimaal gespreid aanbod.

Aan de hand van rendabiliteitsnormen bepaalt het GO! waar het onderwijsaanbod nog beter kan. Drie criteria spelen hier mee: het aantal leerlingen, de profilering van het studieaanbod en de kwaliteitszorg. De vrije keuze van onderwijs is van wezenlijk belang; in elke regio moet de aanwezigheid van een GO! school gewaarborgd blijven.

| Strategisch project Methodeonderwijs |

Een eigen visie op leren

Zowel bij ouders als bij leerkrachten groeit de vraag naar methodeonderwijs. Het GO! wil ook voor de methodescholen een optimale geografische spreiding.

GO! methodescholen werken vanuit een eigen visie op leren. Pedagogische concepten van onder meer Parkhurst, Freinet, Petersen en Medaer vormen de inspiratie. Methodeonderwijs houdt sterk rekening met verschillen tussen kinderen. Het richt zich op de ontwikkeling van een positief zelfbeeld, een harmonieuze persoonlijkheidsvorming en een grote sociale betrokkenheid. Het leren en onderwijzen verloopt in een voortdurend proces van reflectie en zelfevaluatie. De leraar neemt vooral de rol van begeleider op zich.

Om het methodeonderwijs uit te bouwen tot een optimaal geografisch gespreid en kwalitatief aanbod, brengt het GO! de blinde vlekken in kaart en zet het scholengroepen aan om in die regio's methodeonderwijs in te voeren. Tegelijk ontwikkelt het GO! een kwaliteitssystem voor methodescholen en een aangepaste opleiding voor leerkrachten.

| Strategisch project Kinderopvang |

Het GO! neemt zijn verantwoordelijkheid

Er is nog altijd te weinig voorschoolse kinderopvang. Vooral in grote steden is het gebrek aan kinderdagverblijven nijpend. Het GO! neemt zijn verantwoordelijkheid, in het verlengde van het pedagogisch project.

Vooraf op het gebied van taalstimulering geldt: hoe vroeger je erbij bent, hoe beter. Zeker voor kinderen die het Nederlands niet als thuistaal hebben, is dat een belangrijk aandachtspunt. Zo kan iedereen met gelijke kansen in de kleuterschool beginnen. GO! Nascholing organiseert daarom cursussen om kinderverzorg(st)ers te leren hoe ze met taal kunnen spelen.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor scholen of scholengroepen die voorschoolse kinderopvang willen organiseren: een zelfstandig kinderdagverblijf uitbouwen, een lokaal ter beschikking stellen van onthaalouders of een vzw oprichten die geen onderdeel is van de school of scholengroep, maar zich wel in de lokalen wil vestigen. GO! centraal zorgt voor de nodige ondersteuning.

> Buitenschoolse opvang

Meer dan de helft van de kinderen maakt voor buitenschoolse opvang gebruik van het aanbod van de scholen. Dat blijkt uit een studie van het GO!. Toch gaan alle middelen van Kind & Gezin naar IBO's (Initiatief Buitenschoolse Opvang). De scholen krijgen niks en ze mogen hier ook geen onderwijsgeld in investeren. Nochtans, indien de scholen de poorten buiten de schooluren sloten, zou er een gigantisch maatschappelijk probleem ontstaan. Het GO! dringt er bij de bevoegde overheid dan ook op aan om de nodige middelen hiervoor vrij te maken.

Nieuwe methodescholen met zorg begeleid

"Als extra begeleider heb ik vorig jaar een methodeschool gevolgd van bij de oprichting. Meestal begint zo'n opstart met een informatieronde. In die fase pols ik naar wat de geïnteresseerde school precies verwacht. Dat varieert wel eens. Sommige directeurs willen dat ik een uiteenzetting geef voor hun personeel over wat methodeonderwijs is, anderen vragen me om leraars te begeleiden die in september van start gaan. Soms overleg ik met alle directeurs van een bepaalde scholengroep, waarna zij zelf op zoek gaan naar de school met het beste profiel om deze vorm van onderwijs op te richten.

Daarna hangt het echt af van waar de directeur met de methodeschool naartoe wil. Hoe gaan we het aanpakken? Welke stappen volgen we? Waar gaan we kandidaat-leerkrachten vinden? Soms bieden er zich vrijwilligers van de eigen scholengroep aan. Als dat niet zo is, doen we een oproep.

Ik streef er altijd naar om met zo weinig mogelijk leerkrachten zoveel mogelijk uren les te laten geven. Dat is belangrijk. Methodeonderwijs focust op vakoverschrijdend lesgeven, op projectmatig werken. Dat lukt alleen als men goed en voortdurend overlegt. De leerkrachten moeten bereid zijn om anderen te laten meekijken naar wat er in hun klas gebeurt. Met een te grote groep is dat niet evident.

De omschakeling van het klassieke lesgeven naar het methodeonderwijs is voor veel leerkrachten een aanpassing. Toen ik zelf voor de klas stond, heb ik het daar ook moeilijk mee gehad. Daarom geef ik nu een starterscursus om de leerkrachten voor te bereiden.

De meerwaarde van de Pedagogische begeleidingsdienst is dat we vanuit de praktijk spreken. Ik heb zelf 24 jaar lesgegeven in het traditionele onderwijs en 5 jaar in het methodeonderwijs. Ik weet goed waar het verschil ligt. Om die reden overhaast ik een begeleiding nooit. We moeten vooruit, maar we verliezen nooit het tempo van de leerkracht uit het oog."

Greta Mahy, extra begeleider

Meer middelen voor buitenschoolse kinderopvang

"Op 17 oktober 2008 keurde de Raad van het GO! een nota goed over de buitenschoolse kinderopvang. Die nota heeft de grote verdienste om als eerste de totaliteit van de problematiek van die buitenschoolse opvang in kaart te brengen. Want wat blijkt? Hoewel het overgrote deel van onze basisscholen opvang organiseren, krijgen ze daarvoor geen enkele tegemoetkoming van overheidswege, in tegenstelling tot de IBO's (Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang). Onze scholen moeten zich noodgedwongen behelpen met beperkte ouderbijdragen, veel goodwill en hier en daar een deeltje van de werkingsmiddelen van de school.

Zowel de minister van Onderwijs, de minister van Welzijn als Kind & Gezin zijn hiervan op de hoogte. We hebben hen uitdrukkelijk gevraagd om samen tot een structurele oplossing te komen en het nijpende tekort aan buitenschoolse opvang weg te werken. Als mogelijke oplossing stellen wij de IBO light-formule voor. Hoe werkt die in de praktijk? Ons onderwijs beschikt over alle voorzieningen, van infrastructuur tot leidinggevend, om die opvang te organiseren. Bovendien kunnen we dat goedkoper dan de IBO's, die zelf nog een structuur moeten opzetten. Met relatief beperkte middelen is er binnen het GO! veel mogelijk.

Het positieve aan dit verhaal is dat noch Kind & Gezin noch het departement Welzijn doof zijn voor onze verzuchtingen. Ze kennen onze nota en hebben er ook de details van opgevraagd.

Inmiddels hebben werkgroepen een aantal voorstellen geformuleerd voor de nieuwe Vlaamse regering. Als de overheid hier snel werk van maakt, zullen vele ouders opgelucht ademhalen."

Marc Smets, afdelingshoofd Onderwijsorganisatie en -personeel

Een luisterend oor, een open communicatie

| *Respectvol, verdraagzaam en assertief* |

Lessen trekken uit klachten

Elke klacht is een kans, een kans om verbroken vertrouwen te herstellen. Een goede klachtenafhandeling leidt dan ook tot positieve mond-tot-mondreclame en draagt bij tot een goed imago van de school en van het GO!. Het GO! voert dan ook een actief beleid inzake klachtenbehandeling.

Van de 62 klachten die de klachtencoördinator op het centrale niveau van het GO! ontving, waren er 56 niet ontvankelijk. In de meeste gevallen gaat het dan om klachten over specifieke bevoegdheden van de scholen en scholengroepen. Van de 6 ontvankelijke klachten bleek na onderzoek geen enkele klacht gegrond.

> Klachtenbehandeling door scholengroepen

Op het niveau van de scholengroepen kwamen er 270 klachten binnen. Dat is een stijging met 34% tegenover 2007. Deze stijging betekent niet dat er meer klachten zijn. Ze heeft vooral te maken met een veranderende houding tegenover klachten. Scholengroepen erkennen de waarde van een klacht en zijn daardoor alerter voor de signalen.

Van de 270 klachten bleken er 215 ontvankelijk. 128 klachten bleken gegrond of gedeeltelijk gegrond. Nagenoeg al deze klachten konden opgelost worden.

> Het klachtenbeeld

Geen twee klachten zijn dezelfde. Meestal staat een klacht ook niet op zichzelf; vaak is er sprake van een opeenstapeling van kleine irritaties. Toch tekenen zich enkele trends af. De meeste klachten gaan over:

- beslissingen van klassenraden of evaluatiecommissies (18,5%);
- gebrekkige of onhandige communicatie (16%);
- opgelegde orde- en tuchtmaatregelen (7,4%);
- pesten op school (6,2%);
- financiële aangelegenheden (6%).

> Ondersteuning aan de scholen

Voor een actief klachtenbeleid zijn een goede verslaggeving en rapportage nodig. De centrale klachtencoördinator bracht in 2008 enkele aanpassingen aan in het verslagformulier. De coördinator bezocht vijf scholengroepen, één per provincie, om de klachtenrapportage te bespreken en de gebruiksvriendelijkheid van het verslag te evalueren.

Met de lancering van de nieuwe website werd de informatie over de klachtenprocedure geactualiseerd.

Voorts werd in diverse opleidingen aandacht besteed aan communicatietechnieken en conflictbeheersing, het klachtendecreet en leiderschapsstijlen.

Ook de scholengroepen voerden diverse verbeteracties door en organiseerden onder meer vorming rond gesprekstechnieken en overlegmomenten. In een aantal scholengroepen neemt een personeelslid de rol van klachtencoördinator op zich, wat een efficiëntere opvolging van de dossiers mogelijk maakt.

Open communicatie intern en extern

Een open communicatie is een kwestie van wederzijds respect en vertrouwen. Zowel in de externe als in de interne communicatie levert het GO! grote inspanningen om elke dag nog beter te doen.

Communicatiekanalen opgefrist en verdiept

De nieuwe website en de vernieuwde digitale nieuwsbrief springen allicht het meest in het oog. Maar ook het huismagazine GO!&co en de cahiers vielen in 2008 in de smaak.

In de reeks cahiers van het GO! verschenen de beleidscahiers nr. 3 - 'Samen beleid maken' (het verslag van de regionale contactdagen 2007) en nr. 4 - 'Gezondheidsbevordering in het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Lessen uit de schoolpraktijk'.

In september liep het eerste schoolbeleidscahiev van de pers: 'Zicht op zelfevaluatie - Werkboek': De communicatiedienst coördineerde deze productie voor de Pedagogische begeleidingsdienst in het kader van het strategisch project 'Zelfevaluatie'.

> Huismagazine GO!&co

Van het huismagazine 'GO!&co' verschenen drie nieuwe nummers (nr. 2 - april, 3 - september en 4 - december), telkens in een oplage van 41.000 exemplaren, één voor elke GO! medewerker. Er werd ook gewerkt aan een extra editie die helemaal in het teken stond van de 20ste verjaardag van ons net. Dit jubileumnummer (nr. 5) werd in januari 2009 in een beperkte oplage verspreid onder externe en buitenlandse relaties.

> Geïntegreerde website

In 2008 maakte de communicatiedienst werk van een geïntegreerde website. De nieuwe website integreert de informatie van de verschillende oude sites in één geheel. De site werkt met een gebruiksvriendelijke, intuïtieve navigatie (tabbladen, menustructuur en ca. 20 subsites) en met verantwoordelijken op pagina- en rubrieksniveau.

Eén website met extra themasites

De nieuwe website van het GO! omvat een twintigtal thematische subsites.

- Gezondheid en welzijn: www.g-o.be/gezondheid
- Webwinkel: www.g-o.be/webwinkel
- Scholenzoeker – Iedereen VIP: www.iedereenvip.be
- ManGO!: www.g-o.be/mango
- Ondersteuning CLB's (POC): www.g-o.be/poc
- Technoplus: www.technoplus.be
- Communicatie: www.g-o.be/communicatie
- GO! Jobs: www.go-jobs.be
- Internationalisering: www.g-o.be/internationalisering
- Nascholing & studiedagen: www.g-o.be/nascholing
- Preventie: www.g-o.be/preventie
- Strategische keuzes voor de toekomst: www.g-o.be/strategischplan
- Actief pluralisme: www.g-o.be/actiefpluralisme
- Ambassadeurs: www.g-o.be/ambassadeurs
- Verkiezing schoolraad: www.g-o.be/verkiezingschoolraad
- Sociale dienst GO!: www.g-o.be/socialedienst
- GO! ouders: www.g-o.be/ouders
- Methodescholen: www.g-o.be/methodescholen
- Onderwijsinfotheek: www.g-o.be/onderwijsinfotheek
- Huisstijl: www.g-o.be/huisstijl
- Evenementen: www.g-o.be/evenementen

> Dagkrant en nieuwsbrief

Ook de digitale GO! nieuwsbrief kreeg een facelift. De verzendlijst werd in september uitgebreid tot ca. 45.000 abonnees. De GO! nieuwsbrief is geen exacte kopie meer van de online dagkrant. Via de nieuwsbrief kunnen lezers wel doorklikken naar de verschillende online nieuwsrubrieken.

Per nieuwsbrief wordt er een GO! VIP in de kijker geplaatst. GO! VIP's zijn medewerkers, oud-leerkrachten, oud-leerlingen en anderen die de VIP-gedachte (Veelzijdige Interessante Persoonlijkheid) gestalte geven en op diverse maatschappelijke fronten hun strepen hebben verdiend: sportlui, kunstenaars, politici, wetenschappers, enz.

> www.g-o.be/webwinkel

In de nasleep van de campagne werd de webwinkel ontwikkeld, die campagnematerialen aanbiedt. Scholen kunnen online tegen inkooprijke bestellingen plaatsen. De webwinkel dient ook om gratis materialen georganiseerd te verdelen.

Communicatie, een zaak voor iedereen

In het GO! is elke school, elke medewerker mee verantwoordelijk voor een goede, gestroomlijnde communicatie. De communicatiedienst biedt hiervoor de nodige instrumenten en ondersteuning.

In 2007 werd de basis voor de huisstijl gelegd. In 2008 kreeg ze verder vorm. De instellingen kregen informatie over de GO! huisstijl en werden ertoe aangezet om ze te gebruiken. De communicatiedienst ontwierp sjablonen voor folders, brieven,

De twee pijlers van het merk GO!

“Drie jaar geleden begonnen we het merk GO! een nieuwe invulling te geven. Eerst zorgden we ervoor dat het GO! weer een relevant begrip werd in de eigen scholen. We werkten aan de website, we vernieuwden ons tijdschrift, we ontwikkelden tal van instrumenten. Vorig jaar zijn we een volgende fase ingegaan: het verdiepen van de inhoud van het merk GO!. Twee invalshoeken zijn hierbij belangrijk.

Ten eerste is er de sociale dimensie. Het GO! staat voor een sterk maatschappelijk engagement. Naar aanleiding van ‘20 jaar GO!’ in 2009 lanceerden we het motto ‘Geen muren geen grenzen, allemaal burens en unieke mensen’. Het GO! is een ontmoetingsplaats voor alle kinderen, zonder onderscheid naar afkomst, kleur of ideologie. Samen bouwen we aan de toekomst.

Een tweede belangrijke opdracht speelt op het individuele vlak. Elk kind heeft het recht om zijn eigen talenten te ontplooien. Dat is de gedachte achter ‘Iedereen is een VIP’. Elk kind is uniek en verdient ons respect.

Het samengaan van die twee aandachtspunten – het maatschappelijk engagement én het sterke individu – vormt de eigenheid van het merk GO!.

Het versterken van ons imago doen we uiteraard niet met de communicatiedienst alleen. Alle medewerkers, leerkrachten en leerlingen van het GO! dragen hier hun steentje toe bij. In de GO! dagkrant besteden wij veel aandacht aan projecten en initiatieven van onze scholen. De succesverhalen van een school bieden inspiratie voor andere scholen. Het uitwisselen van goede praktijkvoorbeelden houdt de aandacht voor kwaliteitszorg levendig. Het netwerk dat we zo samen vormen, brengt een dynamiek teweeg waar we met zijn allen sterker van worden. Bovendien dragen al die creatieve initiatieven bij tot het positieve imago van het GO!. En dat is niet alleen belangrijk om leerlingen en ouders warm te maken voor het GO!, maar ook om onze samenwerking met externe partners – verenigingen, bedrijven, ... - nog meer kleur en gewicht te geven.

Op 1 september 2008 is de nieuwe website van het GO! gelanceerd. De nieuwe site bundelt alle informatie van het GO!. Alle geledingen hebben er hun stek. Op 1 september 2009 volgt een nieuwe stap. Dan stellen we een portaalpagina voor, in functie van de verschillende doelgroepen van het GO!. Op die manier blijven we continu werken aan nog beter. Er liggen nog tal van mogelijkheden open. Vorig jaar hebben we met het GO! de eerste schuchtere stappen gewaagd op Youtube en Facebook. Op Youtube hebben we onze eigen GO! televisie opgericht. We posten er geregeld filmpjes die de scholen ons toesturen. In de toekomst willen we daar nog gerichter mee aan de slag.”

Ann Van Driessche, communicatiedirecteur

Vijf dagen opleiding per medewerker

"Het aanbod VTO (Vorming, Training en Opleiding) voor GO! centraal is heel divers. In 2008 ging veel aandacht naar informaticaopleidingen, omdat we eind 2007 overschakelden op een nieuw Office-pakket. Verder hebben we samen met de communicatiedienst een aantal opleidingen georganiseerd over het werken met de nieuwe huisstijl van het GO!. Ook de nieuwe website zorgde voor extra vraag naar opleiding. Welke opleidingen we geven, hangt inderdaad sterk af van wat er binnen de organisatie gebeurt en verandert.

Daarnaast organiseren we veel individuele trainingen met de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers als doel. Vaak zijn die opleidingen gekoppeld aan de jaarlijkse evaluatie- en planningsgesprekken. Dat kan bijvoorbeeld een cursus time management zijn. In tegenstelling tot de groepsopleidingen vinden individuele opleidingen meestal extern plaats. De Vlaamse overheid heeft een ruim en professioneel aanbod waarop we kunnen intekenen.

2008 was overigens een uitzonderlijk opleidingsjaar, met gemiddeld vijf dagen opleiding per medewerker. Ons opleidingsaanbod zit sterk in de lift. Mensen beseffen maar al te goed de voordelen, zowel voor hun werk als voor hun eigen ontwikkeling."

Bart Cooreman, vormingsverantwoordelijke

affiches e.d. Die sjablonen werden geïntegreerd in de toepassing 'Creëer je huisstijl'. Met deze toepassing kunnen de GO! instellingen hun communicatiedragers volledig personaliseren. De toepassing biedt ook toegang tot de GO! fototheek met allerhande afbeeldingen in hoge resolutie die per onderwijsniveau beschikbaar zijn.

> www.g-o.be/communicatie

De subsite www.g-o.be/communicatie werd ontwikkeld om de GO! instellingen te ondersteunen in hun communicatiebeleid. De subsite bevat nuttige rubrieken met richtlijnen over pers- en crisiscommunicatie, een digitaal archief van GO! standpunten en publicaties, een link naar de webwinkel, en zo meer.

> Evenementen en projecten

Tot de opdrachten van de communicatiedienst behoort onder meer de voorbereiding en organisatie van evenementen in eigen beheer. Het congres 'Actief pluralisme' op 30 april in het Consciencegebouw mocht op heel veel belangstelling rekenen.

Daarnaast verleent de dienst logistieke en promotionele ondersteuning aan andere afdelingen of diensten bij de organisatie van een evenement. Begin 2008 bezocht de afgevaardigd bestuurder de raden van bestuur om het Algemeen strategisch plan 2007-2011 toe te lichten. In dit kader werden 40.000 folders en 1500 posters verspreid. De communicatiedienst coördineerde de redactie, vormgeving en druk van deze folder en affiche.

De dienst sponsorde de GO! busbegeleidersdag op 23 april in Essene en coördineerde de realisatie van een handleiding met nuttige tips voor veilig en plezierig reizen met de schoolbus.

Van 7 april tot 25 mei stonden de methodescholen van het GO! positief in de kijker. Onder het motto 'Geëngageerd, wij gaan ervoor!' vond een fietstocht plaats langs de methodescholen, die op 25 mei uitmondde in een grootse slothappening met tal van activiteiten in Oostende. Om de 70 GO! methodescholen warm te maken voor deelname, verscheen een promotioneel boekje met info over beide evenementen en over de GO! methodescholen. De communicatiedienst coördineerde de realisatie van dit boekje en de productie van promotiemateriaal zoals stickers en panelen. Hij sponsorde ook bepaalde activiteiten.

Het boek 'Met sprongen vooruit. Een open onderwijsnet in beweging' bevat de meest markante ideeën uit negen panelgesprekken met onderwijsspecialisten en vertegenwoordigers van het economische, culturele en sociale veld. Paul De Knop, voorzitter van de Raad GO!, nam daartoe het initiatief in opdracht van de Raad. Het boek werpt een caleidoscopische blik op de toekomst van het onderwijs in Vlaanderen (en van het GO! in het bijzonder) en heeft een driedig doel: het GO! op een positieve wijze in de media brengen, voer bieden voor de

debatten in de aanloop naar de regionale verkiezingen (2009) en een memorandum van het GO! voor de nieuwe Vlaamse regering voorbereiden.

Op 6 mei werd het boek voorgesteld in het Consciencegebouw ter gelegenheid van het slotdebat tussen de vertegenwoordigers van de verschillende onderwijsnetten en de minister van Onderwijs. De communicatiedienst ondersteunde de organisatie van dit evenement.

De dienst bood ook ondersteuning bij de organisatie van de Welzijnsconferentie (23 mei), de eerste Projectendag (26 augustus), het Symposium van de Co-RA (23 oktober) en de studiedag over Kinderopvang (19 november).

Voor de verkiezing van de schoolraden in het najaar werden 300.000 folders en 4.000 affiches verspreid. De communicatiedienst coördineerde de productie ervan.

Een sterk net, een sterk imago

Een sterk imago verhoogt het vertrouwen van de mensen in het GO! En vertrouwen leidt tot meer leerlingen, meer sollicitaties, meer arbeidstrots. Redenen te over om er elke dag samen werk van te maken.

Tijdens de derde golf van de Iedereen VIP-campagne zag de website www.iedereenvip.be het licht, een vernieuwde en actievere versie van de scholenzoeker. De nieuwe URL werd breed gepromoot via een campagne met tv-spots. Ouders vinden er snel de contactgegevens van de GO! school in hun buurt. Ze kunnen er ook algemene informatie over het GO! raadplegen. Op de site getuigen tal van GO! VIP's over hun schoolervaringen.

> www.go-jobs.be

De site www.go-jobs.be heeft als doel alle vacatures van het GO! op één plaats bijeen te brengen. In een eerste fase werden alle kanalen voor GO! vacatures hier verzameld. Er is ook ruimte voorbehouden voor de vernieuwde databank 'Kandidering tijdelijken'. In een volgende fase komt er een centrale vacaturedatabank.

> GO! ambassadeurs

Tijdens de 3de editie van dit project stelden 145 GO! vestigingen 257 ambassadeurs aan. Laatstejaars, directeurs en leerkrachten verkozen samen die leerling(en) in hun school die de waarden van het GO! het best uitdragen. Wie er meer over wil weten, vindt alle info op www.g-o.be/ambassadeurs.

> Wetenschapsfeest en GO! Frimoutprijs

Van 17 tot en met 19 oktober nam het GO! voor de vierde keer deel aan het Wetenschapsfeest in de Mechelse Nekkerhallen. Met dit feest wil de Vlaamse overheid jongeren aanzetten om voor wetenschappen te kiezen. Met 31 interactieve workshops op een stand van 300 m² bewezen 249 leerlingen en 61 begeleidende leerkrachten dat wetenschapsonderwijs in het GO! geen saaie bedoening is.

In de marge van het Wetenschapsfeest werd op 18 oktober de GO! Frimoutprijs uitgereikt in Technopolis. Negen laureaten werden beloofd voor hun ingezonden studie. Het thema dit jaar was de opwarming van de aarde. De eerste prijs ging naar drie leerlingen van het KA Zelzate; zij vergeleken statische zonnepanelen met dynamische.

> 20 jaar GO! in 2009

In 2009 bestaat het GO! 20 jaar. Om dit te vieren ontwikkelde de communicatiedienst het project '20 jaar GO!'. De voorbereidingen startten in 2008, de concrete uitvoering loopt over heel het jaar 2009.

Ter gelegenheid van het feestjaar werd een 'feesthuisstijl' uitgewerkt. Daarbij hoort een feestlogo met als baseline '20 jaar GO! 20 jaar open geest', een tekstballon 'Geen muren, geen grenzen, allemaal burens en unieke mensen', een embleem, een flashanimatie en dies meer. Op www.g-o.be/huisstijl vinden scholen de beschikbare feeststijlelementen en richtlijnen over het gebruik ervan.

Een sociaal HR-beleid

Het personeelsbeheer van de centrale pedagogische diensten behoort tot het takenpakket van de afdeling OOP. In 2008 werden tien screenings voor de aanwerving van pedagogisch adviseurs en pedagogisch begeleiders georganiseerd. De administratie volgt ook een tachtigtal detacheringdossiers op bij de diverse centrale diensten.

IV

De blik op morgen gericht

| Een verantwoordelijk beleid voor een bloeiende toekomst |

Het beleid van morgen vomgeven

Het GO! houdt voortdurend de vinger aan de pols van de maatschappij. Nieuwe ontwikkelingen en tendensen worden in kaart gebracht en onderzocht op hun relevantie voor het onderwijs. Het GO! staat open voor elke vernieuwing die tot een hogere kwaliteit van het onderwijsaanbod leidt. Het GO! is een actieve partner bij het vormgeven van het beleid, zowel op lokaal als op Vlaams niveau.

De afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel bereidde in 2008 in opdracht van de Raad van het GO! beleidsstandpunten voor op de volgende terreinen:

- het protocol tussen Scholengroep Panta Rhei en de Stad Gent voor eenerschikking van het onderwijsaanbod;
- een integraal gezondheidsbeleid;
- het voorontwerp van decreet leerzorg – standpuntbepaling;
- een strategische visie op de internationalisering;
- een visie op het deeltijds kunstonderwijs;
- het project 'Kinderopvang': buitenschoolse kinderopvang in het GO!;
- een standpuntbepaling over het hoger beroepsonderwijs.

Bovendien werkte de afdeling in samenwerking met de centrale adviescommissies aan een Memorandum dat in 2009 aan de nieuwe Vlaamse regering overhandigd zal worden.

Op het vlak van de onderwijsregelgeving is de afdeling OOP het centrale aanspreekpunt voor het formuleren en coördineren van adviezen. Hierbij peilt de afdeling voortdurend naar de vragen en gevoeligheden op het werkveld, onder meer via adviescommissies en contactdagen. De administratie vertegenwoordigt het GO! op diverse overleg- en onderhandelingsfora, waaronder het sectorcomité X, de Vlor-raden en -werkgroepen en het informele middagoverleg met de administraties basis- en secundair onderwijs.

De belangrijkste onderhandelingen in 2008 gingen over:

- het decreet over het onderwijs XVIII;
- het decreet over het stelsel van leren en werken;
- het besluit van de Vlaamse regering over de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor diverse studiegebieden;
- het decreet over het secundair onderwijs na het secundair

onderwijs en het hoger beroepsonderwijs (liep verder in 2009);

- het decreet over de kwaliteit in het onderwijs (liep verder in 2009);
- het decreet over het onderwijs XIX (liep verder in 2009).

In de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) wordt gereflecteerd over onderwijskundige thema's. De afdeling OOP verleent er adviezen op vraag van de minister. Elk onderwijsthema kan hier aan bod komen, behalve de personeelsproblematiek.

Memorandum voor de Vlaamse regering

In de aanloop naar de regionale en Europese verkiezingen van juni 2009 werkte de administratie aan een 'Memorandum voor de Vlaamse regering 2009-2014'. Vooral Paul De Knop, gewezen voorzitter van de Raad, en Urbain Lavigne, gewezen afgevaardigd bestuurder, hebben hun schouders onder dit project gezet.

Het Memorandum bestaat uit drie documenten. De eerste twee documenten – 'Bijsturingen bij het beleid' en het 'Prioritair eisenpakket' – vormen het eerste onderdeel. In 2008 werden vooral deze twee documenten voorbereid. Zij integreren de standpunten van de diverse bestuursniveaus van het GO!: de Raad, de strategische groep, de Coördinatieraad van algemeen directeurs (Co-RA), de respectieve directeurs- en andere zusterverenigingen, de centrale adviescommissies, de administratieve en pedagogische diensten. De Raad van het GO! keurde deze teksten goed op 13 februari 2009.

In dit eerste onderdeel richt het GO! een aantal prioritaire verzoeken aan de Vlaamse democratische politieke partijen. Het GO! deelt zijn standpunten en bezorgdheden mee, zodat de partijen hiermee rekening kunnen houden bij het opmaken van de regeringsverklaring 2009-2014. De Vlaamse overheid moet de nodige voorwaarden scheppen, wil zij voor iedere leerling en cursist, voor ieder talent in Vlaanderen, een kwalitatief hoogstaand traject mogelijk maken.

Het derde document, 'De school van mijn dromen, een blik op de toekomst!', werd in 2009 voorbereid en gerealiseerd.

Leerlingenvervoer garandeert vrije keuze van onderwijs

"Om elke ouder de keuzevrijheid van onderwijs te garanderen, is een goed georganiseerd leerlingenvervoer onontbeerlijk. Als de school niet in de buurt van de leerling komt, moet die leerling op zijn minst naar de school kunnen gebracht worden.

De dotatie die we voor het organiseren van dat vervoer ontvangen, zo'n vier miljoen euro per jaar, is echter ontoereikend. Er is acht miljoen euro extra nodig. Vandaag vloeien middelen die voor de klas bedoeld zijn naar het leerlingenvervoer. Dat is ontoelaatbaar en daarom vragen we van de Vlaamse overheid een duidelijk standpunt ter zake.

De visietekst die de Raad van het GO! in 2008 goedkeurde, raakt ook een ander punt aan: de samenwerking met lokale actoren en De Lijn. Wij willen dat het respect voor de keuzevrijheid van onderwijs gewaarborgd blijft. Het kan niet dat een leerling uit de boot valt omdat hij op een minder rendabel traject woont. Voor het GO! is dat een principekwestie. Een akkoord hebben we daarover nog niet, maar er wordt wel onderhandeld.

Waar we ook dringend werk van willen maken, is de vernieuwing van ons wagenpark. Momenteel telt dat vierhonderd bussen, waarvan de helft ouder is dan twaalf jaar. Omdat we geen middelen willen aanwenden die daar niet voor bestemd zijn, rekenen we ook in deze materie op een duidelijk standpunt van de overheid.

Leerlingenvervoer is een opdracht die de overheid ons ooit zelf heeft opgelegd, omdat het te duur was om in elke gemeente een school te bouwen. Dan is het niet meer dan logisch dat de overheid ons nu helpt met de organisatie ervan."

Lucas Brion, beleidsadviseur

Duurzaam bouwen aan de toekomst

De nood aan nieuwe schoolinfrastructuur is groot, de middelen zijn beperkt. Het GO! gaat uit van een langetermijnvisie en werkt op basis van masterplannen en integraalplannen. Trouw aan de eigen waarden kiest het GO! bovendien voor duurzaamheid. Alternatieve financiering als publiek-private samenwerking (PPS) en Design, Build, Finance & Maintain (DBFM) wordt actief ingeschakeld.

De opstart van nv School Invest

Op 12 december 2008 besliste de Vlaamse regering tot de oprichting van School Invest nv, als gangmaker van de nog op te richten DBFM-vennootschap. Deze vennootschap moet een inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur op gang brengen. Het GO! bereidt een zevental projecten voor die in aanmerking komen voor deze formule.

Het concept van de alternatieve financiering kreeg met een centraal aanspreekpunt in 2008 vorm in het GO!. Voor het DBFM-programma komen 211 scholenbouwprojecten in aanmerking. Op de lijst staan 51 GO! projecten; 27 scholengroepen zijn erin betrokken.

De Vlaamse overheid wil met private partners een DBFM-vennootschap oprichten. In deze vennootschap zullen ook het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) vertegenwoordigd zijn. De vennootschap zal nieuwe schoolinfrastructuur voor 30 jaar ter beschikking stellen van de inrichtende machten. Ze staat ook in voor het onderhoud ervan en waakt over vastgelegde minimumeisen.

De procedure voor de oprichting van deze DBFM-vennootschap startte al in 2006. Er waren verschillende private kandidaten. Op basis van voorstellen besloot de Vlaamse regering in december 2008 contractbesprekingen te voeren met Fortis Bank-Fortis Real Estate.

Het AGION en de PMV hebben als voorbereiding op de nieuwe DBFM-vennootschap School Invest nv opgericht. Dat gebeurde effectief op 18 maart 2009. School Invest heeft onder meer als opdracht om voorbereidende werkzaamheden uit te voeren in een beperkt aantal scholen. Binnen het GO! komt een zevental projecten in aanmerking hiervoor.

DBFM-dossiers in de startblokken

Sinds januari 2008 is er een DBFM-verantwoordelijke op de afdeling Infrastructuur. De cel PPS/DBFM bestaat nu uit twee medewerkers. In 2009 wordt deze cel verder uitgebouwd.

Er werd gekozen voor een globale methodische aanpak van de DBFM-dossiers, eerder dan projecten chronologisch op te starten. Op die manier kan men op een geïntegreerde wijze ervaring uitwisselen, wat de kwaliteit alleen maar ten goede kan komen. Bovendien kan men de opgedane kennis op korte termijn ook gebruiken voor andere GIW-projecten (grote infrastructuurwerken).

Investeringsmiddelen 2008

De vastleggingsmachtiging voor nieuwbouw en grote infrastructuurwerken bedroeg in 2008 76 miljoen euro. Deze machtiging werd in haar totaliteit vastgelegd.

Daarnaast werden de volgende vastleggingen gerealiseerd:

- 1.910.239,83 euro op het krediet trekkingsrechten waar scholengroepen eigen voorstellen kunnen laten realiseren met eigen prioriteiten;
- 398.515,64 euro van de middelen die de Vlaamse Gemeenschapscommissie ter beschikking heeft gesteld als urgentiefonds voor de Brusselse scholen.

Op 21 december 2007 besliste de Raad van het GO! om de 11,6 miljoen euro van de extra machtiging die door de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking werd gesteld in 2008 te besteden aan REG-investeringen. REG staat voor Rationeel Energiegebruik. De projecten moeten dan ook in een van de volgende categorieën onder te brengen zijn:

- dakvernieuwing en isolatie van daken en van de schil van het gebouw;
- aanpassen van de ramen en dubbele beglazing;
- moderniseren van verwarmingsinstallaties en warmwaterproductie;
- relighting (verlichtingsinstallaties vervangen door duurzame oplossingen).

De machtiging werd verdeeld onder de 28 scholengroepen op basis van de verdeelsleutel voor KIW-middelen (kleine infrastructuurwerken). De studie, de gunning en de opvolging van deze werken is in handen van de scholengroepen. De vastlegging en de betaling van de werken verloopt via de centrale diensten.

Scholen en scholengroepen kregen ondersteuning bij de opmaak van de projectdefinities. Dat verliep in de volgende stappen:

- In het voorjaar bezocht de cel alle DBFM-sites en voerde gesprekken met de betrokken scholen en scholengroepen.
- Vanaf juni konden scholen onderling en met de afdeling Infrastructuur gegevens uitwisselen via de speciale PPS-website: www.g-o.be/pps.
- In de zomer werden sjablonen ontwikkeld voor de opmaak van projectdefinities.
- De cel stelde landmeters aan om alle sites op te meten en in kaart te brengen.
- Voor elk domein vroeg de cel de stedenbouwkundige en kadastrale uittreksels aan.
- In het najaar werden 20 contactdagen georganiseerd in Brussel. In het voorjaar van 2009 volgden individuele gesprekken in de scholen.

Leidraad voor duurzame scholen

De afdeling Infrastructuur nam in 2008 het initiatief om een leidraad op te stellen voor het duurzaam bouwen van nieuwe scholen. De leidraad wordt gemaakt in nauw overleg met de Pedagogische begeleidingsdienst en het AGION.

Een kwaliteitsvol en duurzaam schoolgebouw ontwikkelen is meer dan wat groene opsmuk. Goede schoolgebouwen krijg je door te werken aan integrale kwaliteit. Normen en regels zijn er genoeg, maar een leidraad voor scholen ontbrak vooralsnog. Het GO! wil een praktisch instrument uitwerken om duurzaam bouwen te stimuleren. De leidraad wil ook kwaliteitsborging mogelijk maken in alternatieve formules als PPS en DBFM.

Voor een optimale ondersteuning wil het GO! ook software laten ontwikkelen voor het opmaken van een concreet eisenprogramma. Alle eisen – functioneel, ruimtelijk, technisch, facilitair – komen in een overzichtelijke database. Deze database is online toegankelijk voor alle betrokkenen en biedt altijd een overzicht van de meest actuele eisen.

Bouwen vanuit een visie op onderwijs

“Het GO! beheert een patrimonium ter waarde van 4,5 miljard euro. Dat is geen klein bier. We willen dat patrimonium optimaal onderhouden en vernieuwen, maar onze middelen zijn natuurlijk beperkt. We moeten dan ook keuzes maken en de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk inzetten. Het is belangrijk dat we hierbij met een visie werken, zowel voor de korte als voor de lange termijn. Als een school wil uitbreiden of renoveren, houden we rekening met de strategische doelstellingen van die school op tien à vijftien jaar. Waar wil die school naartoe evolueren?”

Er wordt aan de scholen en scholengroepen dan ook gevraagd om in overleg met de afdeling Infrastructuur een 'masterplan infra' te ontwikkelen. Scholengroepen hebben ook budgetten voor kleine infrastructuurwerken en eigenaarsonderhoud. Een goede afstemming met de planning 'grote infrawerken' zorgt ervoor dat we ook hier de beperkte middelen optimaal efficiënt aanwenden. Het opmaken van masterplannen staat echter nog in de kinderschoenen; hier hebben we nog een lange weg te gaan. In veel gevallen is het aangewezen om nog een stap verder te gaan en het ruimer te bekijken dan die ene site. We spreken dan over een integraalplan. Dit is een bijzonder complexe en delicate oefening. We willen op dat vlak de nodige expertise ontwikkelen. We hebben hiervoor twee pilotprojecten geselecteerd: de scholengroep Leuven en de stad Mechelen. Voor deze twee projecten brengen we het hele patrimonium in kaart, bekijken we de brede sociale inbedding en omschrijven we de noden voor de toekomst. Ook hier is de tijdshorizon tien tot vijftien jaar.

We gaan dus altijd uit van de vraag: waar willen we met ons onderwijs naartoe? En vanuit die visie willen we ons patrimonium uitbouwen, weldoordacht en inspelend op kansen die zich aandienen en met de blik naar de toekomst.”

Dirk Ferlin, hoofd afdeling Infrastructuur

Toonaangevende nieuwe scholen bouwen

"PPS staat voor publiek-private samenwerking en betekent dat de overheid samenwerkt met een partner uit de private sector. Als het GO! bijvoorbeeld een sporthal bouwt, kan via PPS een partner gezocht worden die mee investeert. Zo is het perfect denkbaar dat een school overdag over de sporthal beschikt, maar dat die 's avonds uitgebaat wordt door de partner of door een stad. Het gaat dus over win-winsituaties en over het efficiënt gebruik van gebouwen en infrastructuur. Gemeenten werken soms al met die formule, maar voor het onderwijs is ze nieuw.

In Oostende werd een eerste PPS-project gerealiseerd. Een GO! basisschool financierde een deel van de renovatie door de verkoop van aanpalende panden voor woningen. Met de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) bekijken we ook de mogelijkheid om een school te bouwen op de gelijkvloerse verdieping, met appartementen erboven of ernaast. Dat opent nieuwe perspectieven, want onze scholen staan vaak op grote terreinen. Voor het GO! is dit een sterke troef.

DBFM – Design, Build, Finance and Maintain – is een specifieke vorm van publiek-private samenwerking. Een partner uit de private sector bouwt en onderhoudt een gebouw dat het GO! huurt met een langetermijncontract. In België zijn er nog geen voorbeelden, maar in Nederland, Engeland en Duitsland wel. Met goede resultaten, overigens. De partner heeft er alle belang bij om een infrastructuur van degelijke kwaliteit te bouwen, aangezien hij ook moet instaan voor het onderhoud ervan. Dat onderhoud reikt heel ver: van schilderwerken tot het herstellen van de verwarming en het vervangen van defecte keukenapparatuur. Alles staat in een contract, inclusief de termijnen waarbinnen herstellingen moeten gedaan worden. Het grote verschil met een klassiek bouw dossier voor de school, is dat je in een DBFM werkt met functionele eisen. Je kunt bijvoorbeeld wel opdragen dat het in de winter 21° moet zijn in de klassen en dat elke klas bepaalde minimumafmetingen moet hebben, maar hoe dat dan precies gerealiseerd wordt, is aan de partner om te beslissen.

In het kader van de DBFM-projecten maken we een leidraad voor het bouwen van duurzame scholen. We willen nieuwe scholen bouwen met milieuvriendelijke materialen, die zo weinig mogelijk energie verbruiken en die verstandig ingeplant worden. We willen toonaangevende nieuwe scholen bouwen."

Edwin De Ceukelaire, PPS-manager

V

Feiten en cijfers

De positie van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap in het onderwijslandschap

Het GO! is actief in verschillende domeinen van het onderwijslandschap. Het marktaandeel is niet in één cijfer te vatten. Het varieert naargelang het gaat om voltijds of niet-voltijds onderwijs, leerplichtonderwijs of onderwijs buiten de leerplicht, enz. Het is ook afhankelijk van het onderwijsniveau en de onderwijsvorm. Een minimale opsplitsing is vereist voor correcte conclusies.

De leerlingcijfers zijn een momentopname: ze wijzigen tijdens het schooljaar als gevolg van bijvoorbeeld de instapmomenten van kleuters of de doorverwijzing van leerlingen uit het gewoon onderwijs naar het buitengewoon onderwijs.

De schoolbevolkingscijfers voor het schooljaar 2007-2008 worden weergegeven in de onderstaande tabellen. De leerlingcijfers van alle voorgaande schooljaren tussen 2003 en 2007 zijn gebaseerd op de officiële tellingen van 1 februari, zoals die vermeld zijn in het Statistisch Jaarboek van het departement Onderwijs. Sinds dit jaar zijn daar ook de leerlingen uit Henegouwen en OKAN leerlingen¹ in opgenomen. We hebben deze nieuwe berekeningswijze ook op de vorige jaren toegepast, waardoor de cijfers uit dit jaarverslag verschillen van die uit het vorige jaarverslag.

Voor het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs beschikken wij ook over de resultaten van de oktobertelling (1 oktober 2008) van het departement Onderwijs. Om tot een zinvolle vergelijking te komen worden de cijfers van oktober 2008 vergeleken met de oktobercijfers van 2007, met uitzondering van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, omdat wij hier enkel over de oktobercijfers van 2008 beschikken.

Wat het deeltijds kunstonderwijs en de internaten betreft, is de meest recente telling die van februari 2008.

Voor het volwassenenonderwijs ten slotte, wordt gebruikgemaakt van cijfers die gelden voor een bepaalde referentieperiode. Dit was vroeger van 1 februari van het ene jaar tot 31 januari van het andere jaar. De referentieperiode voor 2007 - 2008 daarentegen, wordt opgesplitst in 2 periodes, met name de periode vóór en ná de invoering van het decreet Volwassenenonderwijs op 01.09.2007. De cijfers in de beide referentieperiodes dienen afzonderlijk beschouwd te worden en kunnen niet samengeteld worden. Als gevolg van deze gewijzigde registratie is een vergelijking met de cijfergegevens van vorige referentieperiodes niet mogelijk.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal instellingen en het aantal leerlingen van het GO! op basis van de oktobercijfers 2008.

Overzicht instellingen en leerlingen van het GO! in oktober 2008

Onderwijs	Niveau	Instellingen	Leerlingen
Leerplichtonderwijs	Basisonderwijs - gewoon	352	83.499
	Basisonderwijs - buitengewoon	34	6.703
	Secundair onderwijs - gewoon	223	72.518
	Secundair onderwijs - buitengewoon	21	4.268
	Deeltijds beroepssecundair onderwijs	17	1.713
	Totaal	647	168.701

¹ Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers

Onderstaande tabel biedt een volledig overzicht op basis van de februaricijfers voor 2007-2008.

Overzicht instellingen en leerlingen van het GO! in 2007-2008

Onderwijs	Niveau	Instellingen	Leerlingen
Leerplichtonderwijs	Basisonderwijs - gewoon	352	86.463
	Basisonderwijs - buitengewoon	34	6.690
	Secundair onderwijs - gewoon	223	72.292
	Secundair onderwijs - buitengewoon	20	4.167
	Deeltijds beroepssecundair onderwijs	17	1.883
	Totaal	645	171.495
Onderwijs buiten leerplicht	Volwassenenonderwijs	28	107.096
	Deeltijds kunstonderwijs	15	10.393
	Totaal	43	117.489
Internaten *	Financierbare instellingen	37*	2.298
	Niet financierbare instellingen	19	1.251
	Totaal	56	3.549
Leerlingenbegeleiding	Centra voor leerlingenbegeleiding	24	

* 33 internaten + 4 tehuizen

Leerplichtonderwijs

> Algemeen

In het schooljaar 2008-2009 volgden 166.718 leerlingen les in het gewoon en buitengewoon voltijds onderwijs van het GO!.

Algemeen (oktober)	2007-2008	2008-2009
leerlingen	165.618	166.718
marktaandeel	15,33%	15,41%

Algemeen (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
leerlingen	166.523	168.192	168.136	168.686	168.947	169.612
marktaandeel	15,07%	15,18%	15,17%	15,23%	15,27%	15,31%

Het marktaandeel vertoont een stijgende evolutie. Er is nog steeds een toename in het voltijds onderwijs. Tegenover het schooljaar 2007-2008 bedraagt deze toename 0,66%, wat de algemene stijging in Vlaanderen (+0,06%) sterk overtreft.

> Gewoon basisonderwijs

In het schooljaar 2008-2009 volgden 83.312 leerlingen les in het gewoon basisonderwijs. Dit is een stijging met 859 leerlingen of 1,04%.

Kleuteronderwijs (oktober)	2007-2008	2008-2009
leerlingen	29.342	30.188
marktaandeel	14,06%	14,13%
Lager onderwijs		
leerlingen	53.111	53.124
marktaandeel	13,80%	13,90%

Kleuteronderwijs (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
leerlingen	32.335	32.333	32.306	32.406	32.706	33.278
marktaandeel	13,68%	13,76%	13,85%	13,92%	14,02%	14,01%
Lager onderwijs						
leerlingen	55.962	55.430	54.161	53.522	53.200	53.185
marktaandeel	13,84%	13,87%	13,75%	13,76%	13,74%	13,83%

Het kleuteronderwijs is in oktober 2008 met 846 leerlingen of met 2,88% gestegen t.o.v. oktober 2007. Hiermee zit het GO! boven de stijging in Vlaanderen die 2,36% bedraagt.

Wat het lager onderwijs betreft, lijkt er in 2008 een einde gekomen te zijn aan de jaarlijkse daling van het aantal leerlingen. Het leerlingenaantal in het GO! is gestegen met 0,02%, terwijl er in Vlaanderen een daling met 0,75% is.

> Gewoon secundair onderwijs

In het schooljaar 2008-2009 volgden 72.385 leerlingen les in het gewoon secundair onderwijs.

Secundair onderwijs (oktober)	2007-2008	2008-2009
leerlingen	72.457	72.385
marktaandeel	16,43%	16,50%

Secundair onderwijs (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
leerlingen	68.473	70.491	71.467	72.323	72.496	72.292
marktaandeel	16,33%	16,47%	16,43%	16,45%	16,50%	16,49%

In vergelijking met het schooljaar 2007-2008 (oktober) verloor het gewoon secundair onderwijs 72 leerlingen. Dit is een afname met 0,1%, wat lager ligt dan de algemene daling in Vlaanderen (-0,5%). Hierdoor stijgt het marktaandeel van het GO! met 0,03%.

Bekijken we de cijfers per graad, dan krijgen we het volgende resultaat:

Graad	2007-2008 (oktober)	2008-2009 (oktober)
eerste graad	22.332	22.472
tweede graad	24.510	24.225
derde graad	24.693	25.131

Graad	2002-2003 (februari)	2003-2004 (februari)	2004-2005 (februari)	2005-2006 (februari)	2006-2007 (februari)	2007-2008 (februari)
eerste graad	23.066	23.848	23.970	23.877	23.246	22.423
tweede graad	22.637	22.902	23.321	24.091	24.686	24.461
derde graad	21.732	22.606	23.114	23.340	23.589	24.415

In de 1ste en 3de graad is er een vooruitgang ten opzichte van oktober 2007. In de 2de graad is er een achteruitgang met 285 leerlingen of 1,18%. Dit is volledig te verklaren door de sterke daling van het aantal leerlingen in Vlaanderen, die veel groter is dan de daling van het GO!.

- in de 1ste graad +140 leerlingen (stijging: 0.63%; Vlaanderen: -0,74%);
- in de 2de graad -285 leerlingen (daling: -1.18%; Vlaanderen: -2.27%);
- in de 3de graad +438 leerlingen (stijging: +1.77%; Vlaanderen: +1.55%).

Bij de vergelijking volgens de onderwijsvorm blijkt dat het leerlingenaantal in absolute cijfers nog steeds toeneemt voor het TSO, BSO en KSO (vergelijking met 2007-2008). Bij het KSO daalt het marktaandeel. Hoewel er een daling in leerlingenaantal is bij het ASO, stijgt het marktaandeel met 0.03% voor deze onderwijsvorm.

Onderwijsvorm	2007-2008 (oktober)	2008-2009 (oktober)
ASO	19.500	19.311
marktaandeel	16,21%	16,23%
TSO	11.305	11.507
marktaandeel	12,00%	12,32%
BSO*	17.749	17.885
marktaandeel	21,93%	21,93%
KSO	1.204	1.210
marktaandeel	19,85%	19,55%

Onderwijsvorm (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ASO	17.484	17.916	18.207	18.741	19.049	19.175
marktaandeel	16,26%	16,30%	16,12%	16,12%	16,11%	16,17%
TSO	10.272	10.462	10.664	10.909	11.281	11.429
marktaandeel	11,63%	11,74%	11,79%	11,92%	12,15%	12,17%
BSO*	15.909	16.515	17.002	17.240	17.450	17.618
marktaandeel	21,21%	21,56%	21,76%	21,78%	21,90%	21,98%
KSO	1.061	1.098	1.067	1.045	1.040	1.173
marktaandeel	21,14%	20,16%	19,21%	18,35%	18,08%	19,48%

* inclusief 4de graad en modulair onderwijs

Vergelijking van de verschillende onderwijsvormen met de cijfers van oktober 2007:

- ASO: leerlingen: -189 maar stijging marktaandeel tot 16,23%;
- TSO: leerlingen: +202 en stijging van het marktaandeel tot 12,32%;
- BSO: leerlingen: +136 maar het marktaandeel blijft 21,93%;
- KSO: leerlingen: +6 maar daling marktaandeel tot 19,55%.

> Buitengewoon onderwijs

In het schooljaar 2008-2009 telde het buitengewoon onderwijs 11.022 leerlingen. Tegenover het schooljaar 2007-2008 (oktober) betekent dit een toename met 314 leerlingen of 2,93%. Opgesplitst volgens het onderwijsniveau zien de cijfers er als volgt uit:

Buitengewoon onderwijs (oktober)	2007-2008	2008-2009
Kleuter	591	607
marktaandeel	32,83%	33,10%
Lager	5.932	6.147
marktaandeel	22,50%	22,97%
secundair	4.185	4.267
marktaandeel	23,02%	23,14%
Totaal	10.708	11.022

Buitengewoon onderwijs (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Kleuter	522	519	552	537	569	622
marktaandeel	30,24%	30,17%	30,82%	29,49%	29,84%	31,90%
Lager	5.728	5.838	5.819	5.910	5.944	6.068
marktaandeel	21,29%	21,66%	21,74%	22,09%	22,18%	22,36%
secundair	3.503	3.581	3.831	3.988	4.032	4.167
marktaandeel	21,36%	21,33%	22,03%	22,40%	22,17%	22,82%
Totaal	9.753	9.938	10.202	10.435	10.545	10.857

In vergelijking met het schooljaar 2007-2008 (oktobertelling) stijgt het aantal kleuters met 16 (+2,71%). Dit cijfer overtreft de evolutie in Vlaanderen, die +1,50% bedraagt.

Het buitengewoon lager onderwijs noteert een stijging met 215 leerlingen (+3,62%)(oktober). Ook dit cijfer overtreft de Vlaamse evolutie (+1,50%). Het marktaandeel van het buitengewoon kleuter- en lager onderwijs neemt toe.

Het buitengewoon secundair onderwijs telde tegenover 2007-2008 (oktobertelling) 82 leerlingen meer (+1,96%). Dat is beter dan de Vlaamse evolutie die +1,46% bedraagt, het marktaandeel blijft dan ook stijgen.

> Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)

Op 1 februari 2008 waren er in het deeltijds beroepssecundair onderwijs 1.883 leerlingen ingeschreven.

DBSO	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
leerlingen	1.835	1.884	1.877	1.825	1.892	1.883
marktaandeel	29,22%	29,71%	29,42%	28,32%	28,78%	28,16%

Ten opzichte van het schooljaar 2002-2003 nam het aantal leerlingen in het beroepssecundair onderwijs met 48 toe, een stijging met 2,62%. In het schooljaar 2007-2008 is het aantal leerlingen wel afgenomen met 0,48%, terwijl er in Vlaanderen een toename was met 1,73%. Hier is het marktaandeel dan ook gedaald.

Onderwijs buiten leerplicht

Het onderwijs buiten de leerplicht omvat het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. De analyse van de cijfers voor het deeltijds kunstonderwijs berust op de tellingen van 1 februari, uitgevoerd door het departement Onderwijs en gepubliceerd in het Statistisch Jaarboek. Het betreft hier enkel de financierbare cursisten. Voor het volwassenenonderwijs gelden al enkele jaren referteperiodes in plaats van tellingdata. Voor het schooljaar 2006-2007 gold de volledige periode tussen 1 februari 2006 en 31 januari 2007 als referteperiode. De referteperiode voor 2007-2008 wordt daarentegen opgesplitst in 2 periodes, namelijk de periode vóór en ná de invoering van het decreet Volwassenenonderwijs op 01.09.2007. De cijfers in de beide referteperiodes dienen afzonderlijk beschouwd te worden en kunnen niet samengeteld worden. Als gevolg van deze gewijzigde registratie is een vergelijking met de cijfergegevens van vorige referteperiodes onmogelijk.

> Deeltijds kunstonderwijs (DKO)

Op 1 februari 2008 waren er in de kunst- en muziekacademies van het GO! 10.393 cursisten ingeschreven. Dit betekent een stijging van 3,67%. De algemene stijging in Vlaanderen blijft beperkt tot 1,76%. Dit vertaalt zich dan ook in een stijging van het marktaandeel.

DKO	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
cursisten	9.216	9.439	9.480	9.924	10.025	10.393
marktaandeel	6,16%	6,15%	6,01%	6,12%	6,07%	6,18%

Ten opzichte van het schooljaar 2002-2003 telde het deeltijds kunstonderwijs in het schooljaar 2007-2008 1177 cursisten of 12,77% meer. Voor dezelfde periode bedroeg de toename van leerlingen in Vlaanderen 12,25%, wat zich weerspiegelt in een kleine stijging van marktaandeel voor het GO!.

> Volwassenenonderwijs (CVO)

In de centra voor volwassenenonderwijs waren er 19.268 cursisten ingeschreven in de referteperiode van 1 februari 2007 tot 31 augustus 2007 en 87.828 cursisten in de referteperiode van 1 september 2007 tot 31 maart 2008.

CVO	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	
referteperiode						1/2/07- 31/08/07	1/9/07- 31/3/08
cursisten	89.147	96.080	104.824	107.266	105.234	19.268	87.828
marktaandeel	30,40%	32,18%	32,90%	32,83%	32,11%	n/a	n/a

Internaten

In het kalenderjaar 2007 beschikte het GO! over 33 financierbare internaten in het gewoon onderwijs. Volgens hun beheersvorm gaat het om:

- 26 gewone internaten verbonden aan een basis- of secundaire school;
- 7 autonome internaten, niet verbonden aan een onderwijsinstelling.

Op 1 februari 2008 verbleven er in alle GO! internaten samen 2.298 financierbare internen.

Internaten (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
internen	2.160	2.118	2.101	2.145	2.227	2.298
marktaandeel	21,05%	20,76%	20,47%	20,29%	20,68%	20,87%

Ten opzichte van 2002-2003 verbleven er in 2007-2008 in onze internaten 138 leerlingen of 6,39% meer. Voor dezelfde periode bedroeg de stijging in Vlaanderen 7,3%. Het marktaandeel van het GO! daalt.

Het GO! heeft ook nog 4 tehuizen voor kinderen van wie de ouders geen vaste verblijfplaats hebben en nog het internaat en tehuis voor bijzondere jeugdzorg in Kuurne. In februari 2008 bevonden zich 587 leerlingen in die instellingen: 68 in Kuurne en 455 in de andere tehuizen.

Daarnaast zijn er 19 internaten in het buitengewoon onderwijs (niet financierbare instellingen).

Internaten BuO (februari)	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
internen	1.105	1.154	1.192	1.205	1.219	1.251

Financiële ontwikkelingen in de onderwijsinstellingen

De scholen van het GO! zijn ondergebracht in 28 scholengroepen. Onderstaande informatie gaat over de totale cijfers van deze scholengroepen.

> Werkingsmiddelen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de werkingmiddelen die aan de scholengroepen van het GO! worden uitbetaald. Alhoewel de Raad van het GO! instaat voor de criteria voor de verdeling van deze middelen, worden ze rechtstreeks aan de scholengroepen uitbetaald door het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

Dotatie scholengroepen 2007 in duizend euro	2007	2008
Dotaties werkingmiddelen		
Basisonderwijs	44.380	45.318
Buitengewoon basisonderwijs	6.626	6.780
Secundair onderwijs	66.020	67.910
Buitengewoon secundair onderwijs	5.391	5.582
Internaten	3.048	3.158
Andere dotaties		
Deeltijds kunstonderwijs	1.752	1.820
Leerlingenvervoer	4.210	4.273
Eigenaarsonderhoud	7.809	7.809
Ordonnanceringskrediet kleine infrastructuur	14.200	11.545
CAO VIII		1.559
Totaal	153.436	155.754

> Dotaties werkmiddelen

Ieder jaar worden de dotaties werkmiddelen aangepast aan de leerlingevoluntie en vindt er ook een indexering plaats. Bijkomend worden de dotaties aangevuld met de middelen die vrijkomen door de afvloei van vastbenoemd MVD-personeel door pensionering². Dit statuut is uitdovend en enkel werkzaam binnen het GO!. Het personeel onder dit statuut wordt betaald door het Agentschap voor Onderwijsdiensten. De vrijgekomen middelen worden verdeeld over het GO! en de andere netten³. Aangezien het GO! deze afvloeiingen moet vervangen met contractueel MVD-personeel waarvoor het zelf de loonkosten moet dragen, betekent dit onrechtstreeks een inlevering van werkmiddelen. Vooral de indexering en de afvloeiing van MVD-personeel verklaren de stijging van de werkmiddelen ten opzichte van 2007.

> Andere dotaties

De dotaties Leerlingenvervoer en Deeltijds kunstonderwijs worden alleen geïndexeerd. Het eigenaarsonderhoud is vastgelegd op 7,809 miljoen euro. Het ordonnanceringskrediet voor kleine infrastructuurwerken evolueert aan de hand van de aanpassingsfactor voor de investeringsubsidies gebruikt bij opmaak van de Vlaamse begroting. Dit ordonnanceringskrediet ligt gevoelig lager dan vorig jaar doordat er in 2007 extra middelen voor de investering in rationeel energieverbruik werden uitbetaald. Bijkomend werden de middelen voorzien voor artikel 2.3.2 van CAO VIII vanaf 2008 bij de werkmiddelen gevoegd. Deze middelen dienen om het vakantiegeld van contractueel MVD-personeel op te trekken tot 92% van het maandsalaris. Voorheen werden deze middelen aan GO! centraal uitbetaald, die ze verdeelde over de scholengroepen.

² met uitzondering van de dotatie Internaten aangezien er geen vastbenoemd MVD-personeel werkzaam is op dit niveau.

³ Dit in het kader van het bereiken van de 100/76 verhouding tussen het GO! en het gesubsidieerd onderwijs.

De administratieve diensten

Voor de administratieve diensten bespreken we de jaarrekening 2008. Conform het Besluit van de Vlaamse regering van 6 juli 1999 bestaat de rapportage over de jaarrekening 2008 uit een 'bedrijfseconomisch luik' en een 'begrotingsluik'.

Op 13 februari 2009 werd de jaarrekening 2008 van de centrale administratie goedgekeurd.

Personeelsbewegingen

Op 1 januari 2008 telde het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap 177 ambtenaren en 73 contractuele personeelsleden. In de loop van 2008 gingen 3 personeelsleden met pensioen, 11 verlieten het GO! en 2 werden herplaatst binnen de diensten van de Vlaamse overheid.

Het afgelopen jaar gingen nog eens 17 ambtenaren op pensioen die al eerder waren uitgestapt. Het aantal ambtenaren met verlof voorafgaand aan de pensionering (cf. uitstapregeling) is eind 2008 herleid tot 65.

In 2008 werden 35 nieuwe personeelsleden in dienst genomen.

Op 31 december 2008 waren er 184 vastbenoemde personeelsleden in dienst bij het GO! en 79 contractuele personeelsleden.

Resultatenrekening

in duizend euro	2008	2007
Dotaties & werkmiddelen	31.253	30.578
<u>Bedrijfsopbrengsten</u>	47.713	50.878
Handelsgoederen, grondstoffen en	-9	-4
Diensten en diverse goederen	-10.134	-9.770
Bezoldigingen en sociale lasten	-19.084	-18.066
AF & WV op vaste activa	-53.585	-45.494
Andere bedrijfskosten	-1.935	-2.326
<u>Bedrijfskosten</u>	-84.746	-75.659
<u>Bedrijfsresultaat</u>	-37.033	-24.780
<u>Financiële opbrengsten</u>	2.915	2.058
<u>Financiële kosten</u>	-3	-3
<u>Financieel resultaat</u>	2.912	2.055
<u>Winst verlies uit de gewone</u>	-34.121	-22.725
<u>Uitzonderlijke opbrengsten</u>	49	34
<u>Uitzonderlijke kosten</u>	0	-1
<u>Uitzonderlijk resultaat</u>	49	33
<u>Winst Verlies</u>	-34.072	-22.693

Balans

in duizend euro	2008	2007
<u>Oprichtingskosten</u>		
<u>Immateriële vaste activa</u>	1.069	340
<u>Materieel vast actief</u>	351.463	358.716
Terreinen en gebouwen	321.301	330.655
Installaties machines en uitrusting	4.726	4.145
Meubilair en rollend materieel	558	415
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	24.878	23.501
<u>Financiële vaste activa</u>	2.200	1.040
<u>Vaste activa</u>	354.732	360.096
<u>Vorderingen op meer dan 1 jaar</u>	2.613	2.963
Werkingsvorderingen	2.613	2.963
Overige vorderingen	0	0
<u>Voorraden bestellingen in uitvoering</u>	26	26
<u>Vorderingen op ten hoogste 1 jaar</u>	3.968	1.486
Handelsvorderingen	3.966	1.484
Overige vorderingen	2	2
<u>Geldbeleggingen</u>	55.440	55.154
<u>Overige beleggingen</u>		
<u>Liquide middelen</u>	14.109	26.326
<u>Overlopende rekeningen van het actief</u>	16	
<u>Vlottende activa</u>	76.173	85.955
<u>ACTIVA</u>	430.904	446.051
<u>Patrimonium</u>	566.402	566.402
<u>Herwaarderingsmeerwaarden</u>		
<u>Reserves</u>		
<u>Overgedragen resultaat</u>	-285.824	-251.753
<u>Investeringsdotatie</u>	144.940	126.484
<u>Eigen vermogen</u>	425.518	441.133
<u>Voorzieningen voor risico's en kosten</u>		
<u>Schulden op meer dan 1 jaar</u>		
<u>Schulden op ten hoogste 1 jaar</u>	5.161	4.621
Handelsschulden	3.840	3.269
Schulden m.b.t. sociale lasten	1.321	1.350
Overige schulden		2
<u>Overlopende rekeningen van het passief</u>	225	296
<u>Vreemd vermogen</u>	5.386	4.918
<u>PASSIEF</u>	430.904	446.051

De investeringsdotatie is onvoldoende om de jaarlijkse afschrijvingen te compenseren. Bijgevolg zal de neerwaartse trend van het gebouwenpatrimonium zich ook in de komende jaren blijven doorzetten.

Er is een stijging bij de vorderingen op meer dan een jaar veroorzaakt door twee grote dossiers. Door opmerkingen van het Rekenhof werden vanaf 2007 de vorderingen gesplitst in werkingsvorderingen en dubieuze debiteuren.

Voor 2008 realiseert het GO! centraal een tekort van 34 miljoen euro, terwijl het tekort voor 2007 22,7 miljoen euro bedroeg. Zowel in 2007 als 2008 is dit tekort vooral het gevolg van de afschrijvingen op gebouwen.

De hogere schuldpositie in 2008 is te wijten aan het hoger bedrag aan facturen dat op het einde van het boekjaar geboekt werd als schuld die pas in 2009 werd betaald.

De kosten van diensten en diverse goederen nemen toe door de stijging van de kosten voor huur en voor de verzekering van gehuurde gebouwen. De personeelskosten stijgen onder meer door de indexaanpassingen. De afschrijvingen stijgen door de toegenomen investeringen in schoolgebouwen, onder meer de REG-investeringen.

Jaarrekening 2007 van de scholengroepen

> Gemiddelde scholengroep

Op basis van de jaarrekeningen (balans- en resultatenrekening) van de 28 scholengroepen wordt er een 'gemiddelde scholengroep' berekend, om die als richtwaarde aan de algemeen directeurs en raden van bestuur mee te geven.

> Geconsolideerde jaarrekening 2007

Hoe de scholengroepen de middelen effectief hebben aangewend, komt tot uiting in de jaarrekeningen. De jaarrekeningen zijn een voorstelling van de financiële situatie van een instelling na alle verrichtingen van één boekjaar en omvatten de balans, de resultatenrekening en de toelichting. Hieronder bespreken we de geconsolideerde cijfers, dus de totalen van alle scholengroepen samen.

> Geconsolideerde balans van de scholengroepen

	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
ACTIVA		2007	2006	2007-2006	
VASTE ACTIVA	21/28	75.693.938	72.580.299	3.113.639	104%
II Immateriële vaste activa (+)(toelichting I)	21	526.163	450.150	76.014	117%
III Materiële vaste activa	22-27	75.164.217	72.129.906	3.034.311	104%
A Terreinen en gebouwen (+)	22	0	0	0	0%
B Installaties, machines en uitrusting voor exploitatie (+)	23	39.492.018	36.779.356	2.712.663	107%
C Meubilair en materieel (+)	24	34.682.329	34.196.123	486.206	101%
D Vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht (+)	25	940.589	1.146.556	-205.966	82%
E Andere materiële vaste activa (+)	26	38.026	7.748	30.279	491%
F Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen(+)	27	11.254	124	11.130	9043%
IV Financiële vaste activa (toelichting III)	28	3.558	243	3.315	1464%
VLOTTENDE ACTIVA		107.553.802	95.505.221	12.048.581	113%
V Vorderingen op meer dan een jaar(toelichting V)	29	1.082	3.314	-2.232	33%
A Werkingsvorderingen (+)	290	0	2.914	-2.914	0%
B Overige vorderingen (+)	291	1.082	400	682	271%
VI Voorraden (toelichting IV)	3	4.414.574	4.160.505	254.070	106%
VII Vorderingen op ten hoogste één jaar(toelichting V)	40/41	10.098.430	13.886.538	-3.788.108	73%
A Werkingsvorderingen (+)	40	6.730.892	6.926.084	-195.192	97%
B Overige vorderingen (+)	41	3.367.538	6.960.454	-3.592.916	48%
VIII Geldbeleggingen (toelichting VI)	50-54	28.290.349	12.616.182	15.674.167	224%
IX Liquide middelen (+)	55-59	60.811.604	60.820.539	-8.934	100%
X Overlopende rekeningen (+) (toelichting VII)	490/491/ /495	3.937.763	4.018.143	-80.380	98%
TOTAAL		183.247.740	168.085.520	15.162.220	109%

> Geconsolideerde resultatenrekening van de scholengroepen

	Codes	huidig jaar	vorig jaar	verschil	%	
RESULTATENREKENING		2007	2006	2007-2006	2007-2006	
I	Werkingsopbrengsten	70/74	252.679.672	234.308.357	18.371.315	108%
A	Verkopen voorraden en diensten (toelichting XVI)	70	23.651.874	23.013.205	638.669	103%
B	Wijzigingen in de voorraden en bestellingen in uitvoering (+/-)	71	0	0	0	
C	Geproduceerde vaste activa (+)	72	0	0	0	
D	- Dotaties, subsidies, toelagen en soortgelijke van overheidswege (toelichting XVII)	73	178.087.757	166.111.041	11.976.716	107%
	- Werkingsdotaties	730	148.607.757	139.566.138	9.041.619	106%
	- Investeringsdotaties	731	14.042.288	13.426.373	615.915	105%
	- Andere	733	15.437.712	13.118.530	2.319.182	118%
	- Andere werkingsopbrengsten (+) (toelichting XVIII)	74	50.940.042	45.184.111	5.755.930	113%
II	Werkingskosten (-)	60/64	-246.619.352	-231.433.156	-15.186.196	107%
A	Verbruikte voorraden	60	22.591.436	21.893.568	697.868	103%
B	Diensten en diverse goederen (+)	61	143.805.729	132.945.916	10.859.813	108%
C	Personeelskosten (+) (toelichting XIX)	62	64.485.193	62.306.049	2.179.144	103%
D	Afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa (+)	630	13.876.208	13.017.195	859.013	107%
E	Waardeverminderingen op voorraden en vorderingen (+/-) (toelichting XX)	631/634	494.506	380.470	114.037	130%
F	Voorzieningen (toevoegingen, bestedingen en terugnemingen) (+/-)(toelichting X)	635-637	-37.345	-231.848	194.503	16%
G	Doorstorting werkingsdotaties/ cofinanciering	6401/3	144.332	155.215	-10.883	93%
H	Andere werkingskosten (+) (toelichting XX I)	6405/649	1.259.294	966.591	292.703	130%
III	Werkingsoverschot (-tekort)	70/64	6.060.321	2.875.202	3.185.119	211%
IV	Financiële opbrengsten (toelichting XX II)	75	2.956.433	1.962.089	994.344	151%
V	Financiële kosten (-) (toelichting XX II)	65	173.502	-141.877	315.378	-122%
VI	Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	75/65	2.782.932	1.820.213	1.309.722	153%
VII	Uitzonderlijke opbrengsten (toelichting XX III)	76	1.971.154	1.020.379	950.775	193%
VIII	Uitzonderlijke kosten (-) (toelichting XX III)	66	-2.395.672	-720.419	-1.675.252	333%
IX	Uitzonderlijk resultaat	76/66	-424.518	299.960	-724.477	-142%
RESULTAATVERWERKING						
A	- Te bestemmen overschot/ (tekort)		12.440.959	8.890.594	3.550.365	140%
	- Te bestemmen overschot van het boekjaar		8.418.735	4.995.374	3.770.364	
	- Te verwerken tekort van het boekjaar(-)		0	0	0	
	- Overgedragen overschot van het vorige boekjaar	790	4.022.224	3.895.220	127.004	103%
	- Overgedragen tekort van het vorige boekjaar (-)	690		0	0	
B	Reservebewegingen		-168.104	0	-168.104	
	- Onttrekking aan de reserves	792	0	0	0	
	- Toevoeging aan de reserves (-)	692	-168.104	0	-168.104	
C	Over te dragen resultaat		-12.272.854	-8.890.594	-3.382.260	138%
	- Over te dragen overschot(-)	693	-13.036.363	-10.102.834	-2.933.529	129%
	- Over te dragen te kort	793	763.509	1.212.241	-448.732	63%

Een gerichte investeringspolitiek met de nodige reserves voor pedagogische investeringen staat garant voor een zekere toekomst op lange termijn. Om de continuïteit op korte termijn te waarborgen, is een minimale voorraad aan liquide middelen vereist.

De balans toont dat het investeringsniveau van de scholengroepen in 2007 lichtjes stijgt. Met een toegenomen hoeveelheid geldbeleggingen ten opzichte van vorig jaar scoren de scholengroepen heel goed op het gebied van liquiditeit.

De gemiddelde scholengroep sluit in 2007 voor het vijfde jaar op rij af met een positief resultaat (0,3 miljoen euro, totaal 3 miljoen euro winst). De positieve liquiditeitspositie en de financiële prestatie van de scholengroepen zijn onder meer te verklaren door een gecentraliseerd aankoopbeleid. In economisch moeilijke tijden speelt bovendien het zuinigheidsbesef een rol. De begroting wordt vaker als beleidsinstrument gebruikt. Dat verhoogt de efficiëntie.

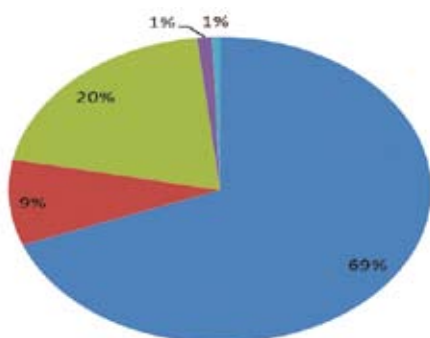
Bespreking resultatenrekening 2007

Kwalitatief onderwijs bieden blijft de eerste betrachting van het GO!. Om die kwaliteit ook op de langere termijn te garanderen, is een gezond financieel beleid noodzakelijk.

> Opbrengsten

Onderstaande grafiek toont de verdeling van de opbrengsten in 2007. De dotaties vormen met 69% de belangrijkste bron van opbrengsten voor de gemiddelde scholengroep. Dankzij extra energiebesparende maatregelen voor kleine infrastructuurwerken, bedroegen de dotaties in 2007 115% van 2006.

Verdeling opbrengsten

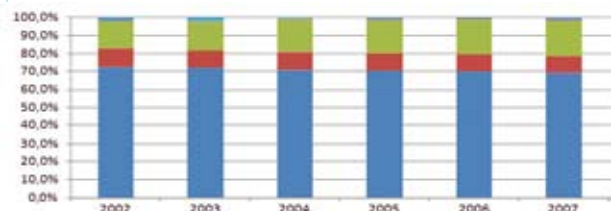
- Dotaties & werkingmiddelen
- Omzet
- Andere bedrijfsopbrengsten
- Financiële opbrengsten
- Uitzonderlijke opbrengsten

Andere bedrijfsopbrengsten, zoals ouderbijdragen voor lesbenodigdheden en didactische uitstappen, opbrengsten uit naschoolse verhuur en inschrijvingsgelden, vormen met 20% een steeds belangrijkere component van de opbrengsten. Dit valt grotendeels te verklaren door een betere opvolging van de leerlinggebonden bijdragen dankzij elektronische leerlingfacturatie en protocolakkoorden met de vzw's.

De omzet van maaltijden, dranken en didactische verkoop bedraagt 9% van de totale opbrengsten.

De relatieve verdeling van de opbrengsten ondergaat geen grote wijzigingen tussen 2002 en 2007. Het belang van de dotaties en werkingsmiddelen daalt met 1% over vijf jaar, terwijl de andere bedrijfsopbrengsten met 1% toenemen.

Evolutie opbrengsten

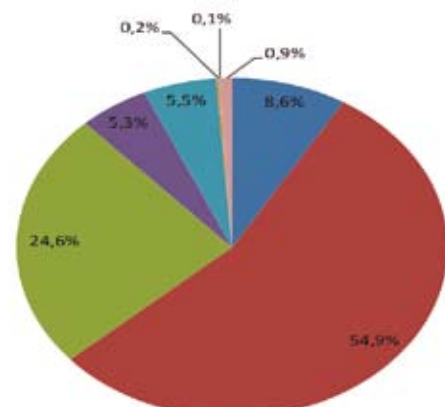

- Uitzonderlijke opbrengsten
- Financiële opbrengsten
- Andere bedrijfsopbrengsten
- Omzet
- Dotaties & werkingmiddelen

> Kosten

Onderstaande grafiek geeft de verdeling van de kosten in 2007 weer. Meer dan de helft van de kosten is afkomstig uit

Verdeling kosten

- Handelsgoederen, grondstoffen en hulpstoffen
- Diensten en diverse goederen
- Personeelskosten
- Geschatte vergoeding MVD
- Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen
- Andere bedrijfskosten
- Financiële kosten
- Uitzonderlijke kosten

diensten en diverse goederen. De totale personeelskosten, rekening houdend met geschatte personeelskosten voor vastbenoemd MVD-personeel, bedragen 30%. 9% van de kosten bestaat uit handelsgoederen, grondstoffen en hulpstoffen. De afschrijvingskosten zijn goed voor 6 % van de totale kosten.

Sinds 2002 is er een sterke daling van 11 % naar 6 % van de loonmassa voor het statutaire MVD-personeel. De gemiddelde scholengroep is er bovendien in geslaagd om de gewone personeelskosten met 1% ten opzichte van de totale kosten te laten dalen. De kosten voor diensten en diverse goederen zijn sinds 2002 in belang gestegen met 7 % , wat wijst op een gedeeltelijke compensatie van de loonkosten door uitbesteding van diensten. De afschrijvingen blijven goed voor ongeveer 6 % in de kostencomponent.

> **Personeelskosten**

Hoewel de gemiddelde scholengroep sinds 2002 0,3 miljoen euro bespaard heeft op de personeelskosten, blijft dit een belangrijke kostencomponent. De loonmassa voor het statutaire MVD-personeel is sinds 2002 sterk gedaald van 11% naar 5 %. De gemiddelde scholengroep is er bovendien in geslaagd om de gewone personeelskosten met 1 % ten opzichte van de totale kosten te laten dalen.

GSG	2002	2003	2004	2005	2006	2007
loonmassa van statutair MVD- personeelsleden	929.185	817.880	731.959	655.605	548.681	492.781
bezoldigingen en sociale lasten	2.155.377	2.151.276	2.103.374	2.102.145	2.225.216	2.303.043
personeelskosten (incl. geschatte vergoeding MVD)	3.084.562	2.969.156	2.835.333	2.757.750	2.773.897	2.795.824

> **Afschrijvingen**

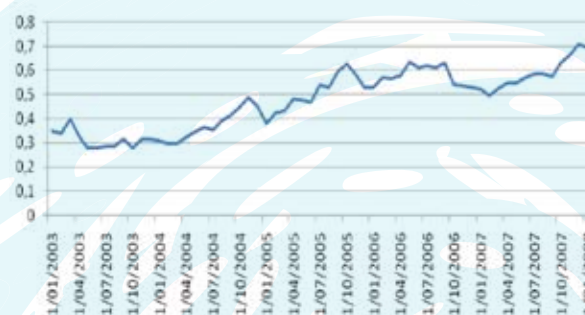
Een scholengroep moet leefbaar zijn op korte termijn, maar ook op langere termijn moet de operationele leefbaarheid gewaarborgd worden. Hiervoor is een geplande aanpak van de investeringen noodzakelijk. De afschrijvingen vormen de boekhoudkundige spreiding van de kosten van deze investeringen over verschillende jaren. De gemiddelde scholengroep besteedt 5 jaar na elkaar ongeveer 6 % van zijn uitgaven aan investeringsgoederen. De activa voor de gemiddelde scholengroep zijn als volgt verdeeld:

> **Diensten en diverse goederen**

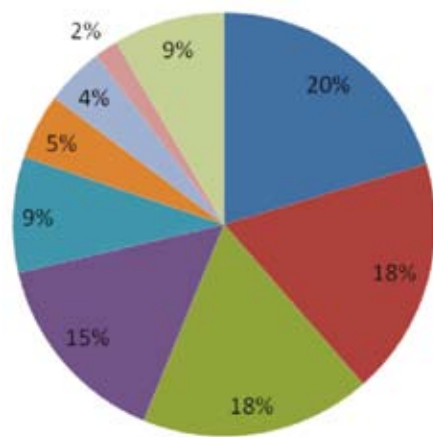
De grootste kostencomponent vormen de diensten en diverse goederen. Deze component bestaat uit uitgaven voor onderhoud, herstellingen, schoolbehoeften, leermiddelen, didactische uitstappen, schoolreizen, huur bureelmachines, enz. Een vijfde van alle kosten voor diensten en diverse goederen gaat naar energiekosten.

De gemiddelde scholengroep besteedt meer dan een tiende van zijn totale budget aan energiekosten. Ondanks de stijgende prijs voor huisbrandolie in 2007, bleven de energieuitgaven constant ten opzichte van 2006 door de blijvende energiebesparende inspanningen van de scholengroepen.

Prijs per liter huisbrandolie

Bron: FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

- Computeruitrusting
- Schoolmeubilair
- Technische installaties, machines en uitrusting
- Autobussen
- Keukeninstallaties en -toestellen
- Kantoormeubilair
- Installaties en uitrusting

Elk van deze componenten heeft een verschillende economische levensduur. Het boekhoudbesluit voorziet voor elk een lineair afschrijvingspercentage. Computers bijvoorbeeld worden afgeschreven aan 33 % (3 jaar), bussen aan 8 % (12 jaar). De aanschaffingswaarde verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen vormt de boekwaarde⁴.

Omschrijving	Aanschaffingswaarde	Gecumuleerde afschrijvingen	Boekwaarde	BW/AW
Computeruitrusting	1.488.500	1.210.675	277.825	18,66%
Schoolmeubilair	1.332.505	673.320	659.184	49,47%
Technische installaties, machines en uitrusting	1.287.920	725.177	562.743	43,69%
Autobussen	1.105.661	880.289	225.372	20,38%
Keukeninstallaties -en toestellen	647.975	364.765	283.210	43,71%
Kantoormeubilair	367.155	192.365	174.791	47,61%
Installaties en uitrusting	325.905	158.778	167.128	51,28%
Overige meubilair en materieel	133.099	77.547	55.552	41,74%
Rest	621.848	324.423	297.022	10,99%
Totaal	7.310.568	4.607.339	2.702.827	36,97%

⁴ De boekwaarde is niet aangepast aan de inflatie: wat vijf jaar geleden in de boekhouding is opgenomen aan € 100, staat nog steeds vermeld aan € 100. De vervangingswaarde door de inflatie bedraagt reeds € 120. Voor sommige activa mag men hiervan abstractie maken. Zo zitten pc's in een dalende trend qua aankoopwaarde.

Besluit

Het overgrote deel van de scholengroepen sluit het boekjaar af met een boekhoudkundige winst. Dit is hoofdzakelijk te danken aan een gedisciplineerde beheersing van de lopende uitgaven en een evenwichtig beleid in de scholengroep. Scholengroepen die in het verleden structurele problemen kenden, hebben tal van initiatieven genomen om de negatieve tendens te doen keren. Een waakzaam financieel beleid blijft noodza-

kelijk, wil het GO! zijn missie van kwalitatief onderwijs voor iedereen blijven waarmaken.

Het solidariteitsmechanisme in de dotatieverdeling dat de scholengroepen in 2006 onderling hadden opgezet om de lokale structurele ongelijkheden weg te werken, werd ook in 2007 toegepast. Niet alle scholengroepen hebben immers eenzelfde schaalgrootte qua financiële draagkracht, aantal vestigingsplaatsen en gemiddelde schoolgrootte.

Het **GO!** onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap streeft naar maximale, gelijke onderwijskansen. Elke persoon is een unieke persoonlijkheid met specifieke interesses en ambities en moet zich intellectueel en creatief kunnen ontplooiën. Onze 700 scholen maken hier werk van voor om en bij de 300.000 leerlingen en cursisten.

Werken aan de ontwikkeling van elke persoonlijkheid, aan harmonie in diversiteit en aan verantwoordelijkheid ten aanzien van anderen is het doel waarvoor 32.000 medewerkers zich dagelijks engageren.

Het **GO!** vormt verdraagzame, respectvolle, positief kritische, mondige, verantwoordelijke, geëngageerde, creatieve, zelfstandige, sociale en leergierige persoonlijkheden.

onderwijs van de
Vlaamse Gemeenschap

